

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
 Inzeratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
 Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
 Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
 Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
 Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
 Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

Ponedeljska izdaja „JUTRO“ izdaj vsak ponedeljek zjutraj. — Na roča se posebej in velja po pošti prejemanja Din 4., po raznašalnih dostavljena Din 5.- mesečno

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
 Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
 Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
 Rokopisni se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Zaključek balkanskih iger v Zagrebu

Tudi na naših tleh so zmagali zopet Grki, čeprav le z neznatno večino — Drugo mesto si je priborila Jugoslavija, ki ji slede po vrsti Rumunija, Turčija, Bolgarija in Albanija — Več novih balkanskih rekordov

Zagreb, 2. septembra. Današnji tretji in zaključni del balkanskih iger je obetal biti najzanimivejši in najborbenejši, kajti računalo se je glede na tesno prednost Grkov po drugem dnevu, da bodo Jugoslovenci z napornim vseh sil dosegli in morda celo nadkralili Grke. Žal pa se te upravičene nade niso izpolnile. V teku 110 m z zaprekami finale smo imeli veliko smolo. Naš najboljši tekač dr. Buratović je porušil prvo zapreko in pri tem izgubil korak, ki ga je privedel do tega, da je zrušil tudi še dve drugi zapreki ter bil naposled zaradi tega diskvalificiran. S tem smo izgubili štiri dragocene točke. Poleg tega pa je drugi grški tekač pridobil eno točko, tako da je že tu nastala razlika 5 točk. Drugo veliko izgubo smo imeli v metu kladi, kjer je naš doseženi rekorder in najboljši metalec Goić precej popustil, tako da ga je najmočnejši Grk potisnil na tretje mesto. Tudi v teku 1500 m smo zaradi nefair borbe Rumuna Manee v zadnjih 100 m izgubili vsaj drugo mesto. Krevs je bil zaradi tega potisnjen na tretje mesto.

Te izgubljene točke bi zadostovale, da izenačijo stanje točk z Grki. Toda začetna izguba pri teku na 110 m z zaprekami, namesto, da bi učinkovala v pozitivnem borbenem smislu, je učinkovala baš nasprotno zelo porazno, tako da naši atleti potem, ko so videli, da ne morejo doseči Grkov, niso dali svojega najboljšega. Zelo pa je nagajalo tudi deževno vreme. Močan naliv je pokvaril obisk. Za danes se je pričakoval rekordni poset, toda dež je odvračal ljudi od stadiona, tako da se je zbralo le okoli 15.000 gledalcev, kar je pa pri takih vremenskih prilikah vseeno še lepo število.

V navzočnosti vseh v Zagrebu bivajočih reprezentacij oblasti ter odposlanca Nj. Vel. kralja se je otvorila prireditve ob 14.30 z maratonskim tekom, ki so ga absolvirali tekmovalci do Dugačeva sela in nazaj ter so prišli na stadion proti koncu prireditve.

Na enak način, kakor so bile v balkanske igre otvorjene, so bile po končanem tekmovanju danes tudi zaključene. Najprej je bila med sviranjem olimpijske himne sneta olimpijska

zastava, nato pa med sviranjem državnih himen zastave posameznih držav, ki so sodelovale na balkanski olimpijadi. Publika je tekmovalce posameznih držav ob odhodu iz stadiona navdušeno aklamirala. Na prošnjo predsednika balkanskega odbora g. Ugrinovića, ki je objavil izid tekmovanja, je kraljev zastopnik general Dokić izročil z lepim nagovorom zmagovalni grški ekipi krasen srebrni prehodni pokal, ki ga je poklonil pokrovitelj V. balkanskih iger Nj. Vel. kralj Aleksander. Prireditve sama je bila zaključena z velikimi manifestacijami naši državi in z navdušenimi ovacijami Nj. Vel. kralju Aleksandru in vsemu kraljevskemu domu.

Če premostrimo končni rezultat in efekt balkanskih iger, je na dlani zaključek, da so balkanske igre v Zagrebu prinesle našemu sportu ogromne koristi. Predvsem so razgibale ogromne množice gledalcev, da je bil obisk te velike sprotne manifestacije za naše razmere naravnost rekorden. Tudi v moralnem pogledu je rezultat prvovrsten, tako da smemo v bodoče pričakovati čisto drugačen razvoj lahkoatletskega sporta pri nas. Oblasti so šle do skrajne meje na roke. Finančni efekt bo prav tako zelo lep in računna se, da bo okrog četrta milijona čistega dobička.

Balkanske reprezentance so izbrale svoje najboljšje, ki bodo startali na evropskem prvenstvu v Turinu od 7. do 9. t. m. Na povratku se bodo balkanski tekmovalci z evropskega prvenstva ustavili v Ljubljani in nastopili na mednarodnem mitingu Primorja, ki se bo vršil prireditvi bo nastopil tekač evropskega formata Mantikas, metalec diska in zmagovalac na balkanskih igrah Grk Silas, odlični rumunski metalec Havalac ter še več drugih rumunskih reprezentantov, od Bolgarov pa Dojčev in Gačev, od katerih se zlasti prvi odlikuje v skoku s palico in je z marko 3,90 dosegel evropski format. Poleg tega bodo sodelovali tudi vsi jugoslovenski reprezentanti, ki bodo nastopili v Turinu. To bo nekaka mala oddolžitvev Ljubljani, ki letos ni imela nobene večje sportne prireditve.

Zadnji dan tekom

Tretji dan balkanskih iger se je začel že ob pol 2. s startom za maratonski tek.

Močan dež, ki je lil vso noč in veter, sta tako ohladila ozračje, da se je računalo na zelo slabe rezultate. Kljub temu so tekmovalci prekosili sami sebe, kajti zmagovalac Grk Kirjakides je dosegel uspeh, ki se celo za evropske razmere lahko bere z zadovoljstvom. Tudi naša tekačka sporn in Starman sta se držala odlično in zasedla drugo in tretje mesto z boljšim rezultatom od treh ur. Odlično sta se držala tudi novincev v maratonskem teku Bolgara Haralampijev in Fingarov, med tem ko je lanski zmagovalac Rumun Gal končal šele na četrtem mestu.

Poročila s proge so javljena, da je po 6 km v vodstvu Jugoslovan Koren tesno za njim teče sporn, nato pa Bolgar Haralampijev in Grk Kirjakides. Po 9 km je stanje isto, samo da sta se Rumun Gal in naš Starman precej približala vodilni skupini. Po 12 km je v vodstvu sporn, sledita pa Haralampijev, Kirjakides in tudi Starman ima že Gala za seboj. Pri 28 km je v ospredju Kirjakides in mu sledi Haralampijev, nato pa sporn in Starman, med tem ko so ostali še precej za temi. Po 34 km je Kirjakides še vedno prvi, in sicer precej pred Spornom, ki se ga drži Haralampijev, Starman pa in Rumun Gal sta tudi skoraj za petami. Na cilj prispe okoli 18. burno pozdravljen od občinstva prvi Kirjakides, ki je s krasnim časom 2:49.32 izboljšal dosedanj balkanski in grški rekord.

Podrobni rezultati v maratonskem teku so bili tle: 1. Kirjakides (G) 2:49.32 (nov balkanski in grški rekord), 2. Sporn (J) 2:58.19 (boljše od Jug. rekorda), 3. Starman (J) 2:59.38, 4. Gal (R) 3:05.33, 5. Fingarov (B) 3:10.07 (boljši od bolgarskega rekorda), 6. Haralampijev (B) 3:12.28, 7. Belas (J) 3:18.59, 8. Zemljak (J) 3:21.33, 9. Anastasiadi (Alb.).

Kot prva disciplina na stadionu so se vršili predteki na 110 m z zaprekami. V prvem predteku so se plasirali za finale: 1. Mantikas (G) 15, 2. Ivanović (J) 15,7, 3. Sterjan (R) 16,4.

V drugem predteku so se plasirali: 1. dr. Buratović (J) 15,8 2. Skiadas (G) 16,7, 3. Sedat (T) 19,1.

Nato so prišli na vrsto predteki na 400 m. V prvem predteku so se plasirali za finale: 1. Passi (G) 52,3, 2. Nihazi (J) 53,5, 3. Novakov (B) 53,8.

V drugem predteku so bili izbrani: 1. Jordache (R) 54,3, 2. Banščak (J) 54,7, 3. Fotopoulos (G) 54,7.

Skoki ob palici, ki se je začel ob 15., se je končal šele tik pred 19. Zmagal je Bolgar Dojčev s 3,90 in s to znamko izenačil bolgarski in balkanski rekord evropske vrednosti. Dojčev skače v krasnem stilu, vsek pa je njegov premet preko prečke. Vsa njegova forma obeta, da bo preskočil 4 metersko znamko in je s temi izgledi velika bolgarska nada za prvenstvo Evrope v Turinu.

Podrobni rezultati: 1. Dojčev (B) 3,90, 2. Andreopoulos (G) 3,60, 3. dr. Biro (R) 3,50, 4. Travulos (G) 3,50, 5. Ing. Kallay (J) 3,40, 6. Haydar (T) 3,40.

Drugi Jugoslovan Bakov je pri 3,30 izpadel. Za 3. in 4. oziroma 5. in 6. mesto je bila odločilna šele borba za mesta.

Diski (helenski stil) Zmagovalac Silas, ki je z znamko 40,01 postavil nov balkanski in grški rekord, je atlet evropskega formata ter je njegov napredek v tej sezoni prišel tudi do polne veljave. Naša dva reprezentanta, ki sta dosegla na izbirnem mitingu znamko 40,37, sta metala precej nervozno in zaradi tega nista dosegla svoje vrhunske forme. V tej disciplini smo izgubili dragocene točke, na katere smo računali.

Podrobni rezultati: 1. Silas (G) 40,01 (nov balkanski in grški rekord), 2. Kleut (J) 37,50, 3. dr. Narančić (J) 36,73, 4. Gančev (B) 36,35, 5. Filiotis (G) 35,58, 6. Vejsvi (T) 34,99.

Tek na 1500 m: Glede na težak teren in močan veter, ki je ovrnil tekmovalce, so doseženi rezultati prav dobri, nov grški in balkanski rekord pa je dosegel zmagovalac Georgakopoulos in s časom 4:10,8. Vodstvo sta prevzela od starta Rumuna Popovic in Manea, za njima pa sta bila Krevs in Goršek. Časi na 800 m (2:12) so dali naslutiti, da se bo razvila silna borba pred ciljem. Takoj po 800 m je Popovic izstopil, Manea pa zato še stopnjeval tempo. Krevs mu je sledil tik za petami, Georgakopoulos pa se je tudi začel nevarno približavati. Grški atleti so v tej disciplini pokazali manj sportnega duha, ker so hoteli nepravilno prehitovati naše. Pri 1200 m je še hušji. Manea vodi, Krevs je za njim, Georgakopoulos pa sili v ospredje brez uspeha. 100 m pred ciljem prevzame vodstvo Krevs, toda Manea ga nepravilno prehitil, Krevs izgubi dragocene metre, Georgakopoulos izrabi to borbo in v silnem finisu pusti oba za seboj. Sodniški zbor je kljub nepravilnosti teka verificiral rezultat, ki je bil naslednji:

1. Georgakopoulos (G) 4:10,8 (nov grški in balkanski rekord), 2. Manea (R) 4:12,2, 3. Krevs (J) 4:12,5, 4. Zoukalas (G) okrog

6m za Krevsom, 5. Goršek (J) okoli 10 m za Zoukalasom, 6. Žekov (B).

Troskok: Naša skakača Mioković in Mikić sta se držala dobro. Mioković je bil do 3. skoka spredaj in šele pri četrtem ga je prekosil zmagovalac Paterakis. Mikić je bil do 5. skoka na 5. mestu in se je šele nato vrnil na 2. mesto.

Podrobni rezultati: 1. Paterakis (G) 14,12, 2. Mikić (J) 13,74, 3. Mioković (J) 13,60, 4. Pulyos (T) 13,57, 5. Papageorgiu (G) 13,23, 6. Selim (T) 13,19.

Kladivo: V tej disciplini je zmagal Stepišnik, ki je s svojimi meti navdušil množico. Vsi njegovi meti so šli preko 45 metrov. Njegov uspeh je tem pomembnejši, ker je prav za prav šele na začetku svoje kariere. Razočaral je naš drugi predstavnik Goić, ki je metal zelo nervozno in izpod forme. Prestopil je mnoge mete in šele v zadnjem dosegel rezultat, ki ga je vrstnil na 3. mesto. V tej disciplini smo izgubili dragocene točke, na katere smo računali.

Podrobni rezultati: 1. Stepišnik (J) 48,99 (nov balkanski in izenačen jugoslovenski rekord), 2. Petropulos (G) 44 (nov grški rekord), 3. Goić (J) 43,71, 3. Dimitropulos (G) 43,42, 5. Fritz (R) 30,19, 6. Irfan (T) 29,53.

110 m z zaprekami: Ta disciplina se je pričakovala z ogromnim zanimanjem, zaradi velikega napredka, ki ga je v njej pokazal v letošnji sezoni naš tekač dr. Buratović. Z najboljšim grškim tekačem Mantikasom sta tekla do 4. zapreke na isti višini, tu pa je dr. Buratović porušil zapreko in izgubil ravnotežje ter korak in takoj zaostal za nekaj metrov. Na cilju je bil celo Ivanović pred njim. Zmagovalac Mantikas je atlet z odlično tehniko in prav za prav na balkanskih igrah ni imel prav resne konkurence.

Podrobni rezultati: 1. Mantikas (G) 14,8 (boljši od balkanskega rekorda in izenačen grški rekord), 2. Ivanović (J) 15,5, 3. Skiadas (G), 4. Sterjan (R), 5. Sellat. Dr. Buratović je bil zaradi rušenja treh zaprek diskvalificiran.

Tek na 400 m: Takoj od starta prevzame vodstvo Rumun Jordache, lavi ga Passi, ki po 200

m tudi prevzame vodstvo. Naša dva stopnjeta tempo in Nihazi se že nevarno približata Passiju. 20 m pred ciljem preteče Nihazi Grka, nato pa gre borba prsa ob prsa, v kateri zmaga kot odločnejši približno za en meter naskoka Nihazi. anšak se tudi tik pred ciljem prerije do drugega 3. mesta.

Podrobni rezultati: 1. Nihazi (J) 51,5, 2. Passi (G) 51,6, 3. Banščak (J) 51,8, 4. Jordache (R), 5. Fotopoulos (G) in 6. Novakov (B).

Stafeta 4x100 m: 1. Grčija (Frangudis, Lambru, Sakaleri, Mantikas) 43,6, 2. Jugoslavija (Kovačić, dr. Buratović, Stevanović, Bauer) 44,2, 3. Rumunija 44,8, 4. Turčija 45,6, 5. Bolgarija, 6. Albanija.

Ta disciplina, kjer smo pričakovali našo zmago, nam je prinesla veliko izgubo točk, in sicer zaradi slabe druge predaje med dr. Buratovićem in Stevanovićem. Pri tej predaji smo izgubili dragocene desetine sekund in sta našega tekača prehitela tudi Rumun in Turk. Začel je odlično Kovačić in prav tako zaključil Bauer, toda kljub temu nismo bili kos odličnim grškim tekačem.

Končni izid petih balkanskih iger po točkah je naslednji: 1. Grčija 164, 2. Jugoslavija 155, 3. Rumunija 62, 4. Bolgarija 33 (zaradi enega prvega mesta več), 5. Turčija 33, 6. Albanija 7.

Plavalni dvoboj Avstrija : Jugoslavija

Dubrovnik, 2. septembra.

Prvi dan plavalnega dvoboja med avstrijsko in našo plavalno reprezentanco, ki se vrši letos kot revanša za lanskoletno gostovanje naših plavalcev v Millstatu, je prinesel naslednje rezultate:

100 m prosto: 1. Ciganović in Wilfa (J) 1:01,5 (v mrtvem teku), 2. Kelttscher (A) 1:02,4, 4. Swoboda (A) 1:03,4.

200 m prsno: 1. Zobernig (A) 3:58,2, 2. Hölzl (A) 3:01,2, 3. Cerar (J) 3:04,4 (boljši od jugoslovenskega rekorda).

Skoki: 1. Steiner (A) 134,52, 2. Zihnerl (J) 128,29, 3. Grlic (J) 123,20.

V waterpolu je zmagal Dubrovnik nad Dunajem s 6:1 (3:0).

Poraz Jugoslavije v Pragi

V večerajšnji meddržavni tekmi je naša reprezentančna nogometna enajstovica izgubila igro s Češkoslovaško z 1:3 (0:3). — Častni gol za Jugoslavijo je zabil Sekulić

Praga, 2. septembra.

Pred ogromnim številom občinstva in v navzočnosti številnih oficijelnih osebnosti se je vršila danes na igrišču Slavije meddržavna nogometna tekma med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Moštvu sta nastopili v že sporočenih postavah, toda pozneje je vstopil za Jugoslavijo Djokić namesto Gajerja Djokičevega mesta pa je zasedel Lechner. — Razen tega je Beloševića zamenjal Ivković, ki je bil v 2. polčasu najboljši igralec v enajstovici. Tudi Čehi so izmenjali več igralcev, nekatere celo proti dogovoru tik pred koncem igre. Zmaga Češkoslovaške, ki je bila doseže-

na že v 1. polčasu, je bila popolnoma zasluzena. Čehi so bili v odlični formi in so za razred prekašali jugoslovenske amatere. Po odmoru je bila igra bolj izenačena in bi bili Jugoslovenci na nekaj več sreče lahko zmanjšali razliko ali pa celo izravnali. Značilno je, da sodnik Ivancsics ni priznal drugega gola za Jugoslavijo, ker je prej tudi dvakrat odredel gola Češkoslovakom zaradi offsideov.

Gole so zabil v 1. polčasu: Nejedli v 10. minuti, Sobotka v 16. in Junek pred koncem polčasa. Častni gol za Jugoslavijo pa je padel v 22. min. 2. polčasa po Sekuliću.

Važen poskus pomirjenja med Rusijo in Japonsko

Razgovor japonskega poslanika v Moskvi s pomočnikom sovjetskega zunanjega ministra — Japonski predlogi Rusiji

Pariz, 2. septembra. AA. Posebni poročevalec »Petit Parisien« v Moskvi poroča svojemu listu, da je bil večeraj popoldne zelo važen sestanek med japonskim poslanikom in Sovjetski Rusiji in med pomočnikom zunanjega ministra Tomjankom, v čegar področje spadajo vprašanja Daljnega vzhoda. Japonski poslanik Ota je izjavil med tem razgovorom, da govori samo za svojo osebo in brez posebnih navodil svoje vlade. Zato je treba ta razgovor tolmačiti kot navadno izmenjavo misli in ne kot uradno, diplomatsko konferenco.

Poročevalec pa pristavlja, da so dobro poučeni krogi v Moskvi mnenja, da japonski poslanik Ota ni pojasnil pomočniku zunanjega ministra Tomjanku samo svojega osebnega stališča glede rešitve vprašanja Daljnega vzhoda, marveč da je s tem po vsej prijliki očrtal tudi stališče svoje vlade. Japonski poslanik je ugotovil, da je položaj na Daljnem vzhodu nenavadno napet. Pomočnik zunanjega ministra Tomjanku mu je nato odgovoril, da so za to stanje odgovorni Japonci. Poslanik Ota je zatem priznal, da Japonska ne

dvomi v miroljubne namene sovjetske vlade. Toda sovjetske krajevne oblasti na Daljnem vzhodu neprestano izzivajo Japonce.

Nato sta oba diplomata govorila o praktičnih sredstvih, ki naj bi odstranili dosedanje napetost med Sovjetsko Rusijo in Japonsko na Daljnem vzhodu. Japonski poslanik je s tem v zvezi predlagal pomočniku zunanjega ministra, da bi kazalo pospešiti ukrepe glede izročitve vzhodno-kitajske železnice in pa ukrepe o odstranitvi sovjetskih in japonskih čet iz nevtralnih krajev, ker se vsak dan ponavljajo incidenti in ker bi lahko prišlo do oboroženega spopada med Sovjetsko Rusijo in Japonsko.

Na te predloge japonskega poslanika je g. Tomjanko odgovoril, da bo o njih poročal svojim predpostavljanim.

Iz tega sklepa poročevalec »Petit Parisien« v Moskvi, da se bodo ti razgovori v najkrajšem času nadaljevali in da bodo morebitni sklepi teh razgovorov brez dvoma ogromnega pomena za splošno mednarodno situacijo.

to opustilo, bi lahko prišlo do zelo resnih posledic za obranitev miru. Francija pa je prav tako zainteresirana tudi na položaju in pravicah svoje manjšine v Posaarju, to tembolj, ker ima po prejšnjem sklepu sveta Društva narodov upravna komisija v Posaarju pravico zahtevati v primeru potrebe, da pošlje Francija svoje vojaške čete v svrhu čuvanja javnega reda in miru. Vsa ta vprašanja se morajo rešiti še prej, predno se bo vršilo ljudsko glasovanje.

Minister Ulmansky na Bledu

Bled, 2. septembra. p. Danes dopoldne je prišel na Bled minister za šume in rude g. dr. Ulmansky. Takoj po svojem prihodu je odšel na Suvober, kjer je bil sprejet v avdienco. Opoldne je bil sprejet v avdienci tudi zunanji minister g. Bogoljub Jevtić, ki je nocoj s svojim spremstvom odpotoval v Beograd.

Švicarska umetnica razstavlja slike iz Jugoslavije

Zeneva, 2. septembra. AA. Danes je tukajšnja slikarica M. Dalpin razstavila v dvoranah »Atene« svoje akvarele iz Jugoslavije. Letos spomladaj je več tednov potovala po Dalmaciji. Obiskala je tudi Sarajevo in Beograd. Pri tej prijliki je naslikala nad 30 zelo uspešnih akvarelov. Občinstvo kaže za razstavo zelo veliko zanimanje. Navdušeno je od lepote Jugoslavije, zlasti jugoslovenskega primorja.

V Franciji sneži

Pariz, 2. septembra. V pretekli noči je prišlo v vsej Franciji do vremenskega preobrata. Napočil je za to dobo neobičen mraz in temperatura se je na mnogih krajih približala ničli. V mnogih krajih severne Francije ter celo na francoskem jugu je zapadel sneg. V Biaritzu je zapadlo do opoldne 15 cm snega, v Estableu pa 10 cm. V Champéryju in okolici je snežilo ves dan. Sneg je suh in je zaradi nizke temperature obležal. V Južni Franciji so vrhu tega besneli še tudi viharji, ki so povzročili obilo škode. V Perpignanu in okolici je bil vihar tako močan, da je razkrival strehe in ruval dreve. Posebno hudo škodo je povzročil v vinogradih. Opoldne je prišlo še do preloma oblakov in sledil je strašen naliv, tako da so nastale cele poplave. Bayonne je vihar opustošil vse nasade in razdejal tudi električno centralo, tako da je mesto in vsa okolica brez luči. Prekinjene so tudi mnoge telefonske zveze

Francija zahteva popolno razčiščenje

Pariz, 2. septembra. »Excelsior« poroča, da bo francoska vlada na prihodnjem zasedanju sveta Društva narodov, ki se sestane 5. t. m. v Zenevi, predložila obširno spomenico glede Posaarja. Spomenici bodo priloženi dokazi za vse navedbe francoske vlade, ki bo zahtevala zaščito francoskega in ostalega prebivalstva te pokrajine. V spomenici bo francoska vlada predvsem opozorila svet Društva narodov na naslednje štiri točke in zahtevala njihovo neizogibno rešitev: 1. Kakšna bo usoda onih 150.000 francoskih državljanov, ki bivajo v Posaarju. 2. Kakšni bodo bodoči trgovinski odnosi med Francijo in Posaarjem, kar je

odločilne važnosti za vse nadaljno postopanje.

3. Kakšen bo bodoči položaj posaarskih rudnikov.

4. Kako bo dobila Francija vrnjenih poldrugo milijardo zlatih frankov, ki krozi sedaj kot plačilno sredstvo v Posaarju. V primeru, da bi Posaarje prišlo pod Nemčijo, Francija nikakor ni voljna zamenjati svoje zlate franke za nemške papirnate marke.

»Excelsior« poroča dalje, da bo francoska vlada zahtevala, naj svet Društva narodov posveti potrebno pozornost tudi vojaškemu vprašanju, ki je iz strategičnih razlogov zelo važen problem. Če bi se

Emigrantski kongres v obmejnem Mariboru

Velika udeležba primorskih rojakov iz vseh krajev Slovenije — Jubilej pevskega društva Jadrana

Maribor, 2. septembra. Klevetniška kampanja avstrijskega in italijanskega tiska je še podžgala odločno borbenost Maistrovega Maribora, izmed štirih edinega svobodnega mejnika slovenske zemlje. Maribor je včeraj in danes na jubilejnih prireditvah »Jadrana« in na kongresu emigrantske zveze naših Primorcev znova afirmiral svojo nacionalno idejo, svojo neomajni jugoslovenski značaj.

S predkongresno sejo emigrantskega direktorija sta se včeraj pričela mariborska emigrantska dneva in snoči je pevski jubilej, popularni »Jadrana« s svojim nad vse uspešnim koncertom pod vodstvom mladeniškega Jože Laha žel pri nacionalnem Mariboru ponovno in morda največje priznanje za 15 let svojega vztrajnega kulturnega dela med najširšimi plastmi našega mesta ter njegove bližnje in daljne okolice. Med banketom, ki je med obujanjem lepih spominov izzvenel v iskreno počastitev pevcev in njihovega vodje ter ustanoviteljem »Jadrana«, se je zaključil včerajšnji del emigrantske slavnosti.

Davi je franciskanska cerkev pod svojimi prostornimi oboki zbrala tisočglavo množico k poklonitvi žrtvam, padlim v 15 letih borbe proti nasilju, in k posvečeni novih sil za nadaljnje delo. Slovenjraški župnik Soklič je v svoji zanosni besedi zasejal v tisočih emigrantskih, a tudi mariborskih srcih nove nade in nov duh solidarnosti s tistočiji tam za Snežnikom.

Po prisrčnem sprejemu gostov iz vseh naših večjih krajev, je ogromna povorka krenila s kolodvora v Unionsko dvorano, kjer se je ob otvoritvi kongresa razvila edinstvena manifestacija vsega nacionalnega Maribora in vsega emigrantskega pokreta. Kongres se je popoldne nadaljeval in zaključil.

Jubilejni koncert pevskega društva »Jadrana«

15 let je pozhrtvovno pomagal graditi pevski zbor Jadrana, ki ga po ogromni večini sestavljajo primorski rojaki, mariborsko pevsko kulturo. Na sinočnem jubilejnem koncertu je pokazal sadove svojega truda. Nabitno polna dvorana z vsemi galerijami je pričala, kako cenijo naš Maribor to delo, ki je njemu samemu v čast in ponos. Od naskromnejšega delavca do najodličnejših zastopnikov mariborske družbe, vse se je zbralo v Unionskih prostorih. Med njimi smo opazili podžupana Golouha, oba sreska načelnika Makarja in dr. Senekoviča, šefa policije Radoševića, upravnik mariborskega gledališča dr. Brendiča, dalje zastopnike mariborskih pevskih in drugih nacionalnih društev, njim na čelu predsednika Ipravčeve župe prof. Mirka, nadalje zastopniki emigrantskih društev z dr. Čokom na čelu in mnogi drugi. Župan dr. Lipold je bil zadržan, ker je zastopal Maribor na otvoritvi jesenskih razstav ljubljanskega velesejma.

Koncert so na slavnostno okrašenem odru otvorili pevci »Jadrana« z državnim himno, z viharjem navdušenjem sprejeto od tisočglave množice, nato pa z »Buči morje Adrijansko«. Slavnostnemu govoru predsednika dr. Fornazariča je sledil kot prvi na sporedu Volaričev »Rožmarin«, nato pa Försterjev »Spak«, Gerbičev »Slovanski brod«, katerih prva dva je moški zbor Jadrana podal posebno efektno.

Po kratki pavzi, v kateri je gospa Švarčeva v gorenjski narodni noši izročila popularnemu pevovodji Joži Lahu krasen šopek cvetja, predsednik dr. Fornazarič pa v imenu pevcev prozračen lovorjev venec, sta gg. Sancin in Faganelli z umetniško dovršenostjo podala Lajovičev »Zacvelo rožo« in Krekovo »Tam zunaj je sneg«. Gdč. Elvira Kraljeva je deklamirala z umetniškimi občutkom Gradnikovo »Molitev beguncev« in Grudnovi »Pomladni veter« ter »Devin«. G. Faganelli je zapel še Mihlovo kompozicijo Gregorčičeve »Človeka nikar«. Končno so deški in moški zbor, oba solista, vojaška godba ter g. Uba'1 Vrabec ob klavirju podali »Pesem naših mornarjev«, ki jo je g. Mirk posvetil Jadranskomu jubileju. Bilo je že pol 11., ko je navdušeno občinstvo zapustilo dvorano.

Sprejem gostov na kolodvoru in sprevod po mestu

Davi tudi deževno vreme ni zadržalo tisočglave množice, da se po spominjski maši ne bi zbrala na obsežnem peronu glavnega kolodvora k sprejemu gostov iz vse Slovenije. Prihod jutranjega vlaka so oznanili najprvo zvoki železničarske godbe »Drava«, ki je zaigrala državno himno. Na kolodvoru so bili zbrani zastopniki vsega mariborskega javnega življenja. Goste sta pozdravila predsednik mladega »Nanos« Kralj in mariborski župan dr. Lipold, ki je izrazil gostom iskreno dobrodošlico. Ko je Jadran gromko odpel »Iz bratskog zagrljaja«, se je v imenu došlih emigrantov zahvalil za lep sprejem g. Figar.

S kolodvora je krenila vsa množica v strnjeni vrstah skozi špalir občinstva po Aleksandrovi cesti, ki je bila, kakor vse mesto, okrašena z državnimi

mi trobojnicami. Na čelu je bila godba, za njo jugoslovenski in emigrantski prapori, skupine pestrih narodnih noč, predstavniki mesta, emigranti, Sokoli, Maistrovi borci, viteške čete Narodne Odrbane, mornarji Jadranske Straže, Narodna strokovna zveza in zastopniki raznih drugih nacionalnih in kulturnih organizacij, za njimi pa velika množica ostalega občinstva. Pred Unionom se je povorka ob 10. razšla, nakar je občinstvo napolnilo veliko Unionsko dvorano, kjer se je nato pričelo

Manifestacijsko zborovanje

V nabitno polno slavnostno okrašeni dvorani je ob 10. dr. Ivan Marija Čok otvoril emigrantski kongres. Pozdravil je župana dr. Lipolda, podžupana Golouha, dr. Černiča, dr. Vauhnika, dr. Jančiča, dr. Goriška, Pirca, prof. Dolara in druge kot zastopnike nacionalnih, kulturnih in strokovnih organizacij. V svojem nadaljnjem govoru se je spominjal vseh 61 žrtve, padlih v obrambi osnovnih človeških pravic, ter poudaril pomen kongresa emigrantov vsega slovenskega zapada v centru slovenskega severa.

Pozdravu predsednika so se odzvali z besedami slovenskega gostoljubja zastopniki nacionalnega Maribora. Župan dr. Lipold, ki je dal izraza globokemu čuvstvu solidarnosti z emigracijo, dr. Vauhnik, ki je zastopal Narodno Odrbano in pozdravil kongres tudi v imenu njenega predsednika Vojvode Ilije Trifunoviča, sokolski župni starosta dr. Gorišek, zastopnik ZKD Pirc, zastopnik Maistrovih borcev dr. Dolar, zastopnik Jadranske Straže dr. Rapotec in g. Bajt, ki je govoril v imenu nacionalnega delavstva.

Sledilo je čitanje cele vrste pozdravnih brzojavk iz Beograda, Sušaka, Skoplja in drugod. Nato pa je predsednik dr. Čok podal obširen referat »O Primorju in njegovi emigraciji«. Navedel je učinke, ki jih je imel v zadnjih 12 letih politični, narodnostni in socialni razvoj našega ljudstva v Primorju. Izgubljena je naša inteligenca, uničeno delo desetletij, uničen delavski stan, kmetski človek pa pogran v vrsto kolonov, ki jim deli miloščno politično usmerjenosti fašistični denarni zavodi. Toda ljudstva poleg vsega političnega in kulturnega nasilja ni mogla streti niti tako gospodarska politika. Govornik je orisal mednarodni pomen tega problema in nedoumljivo politiko Vatikana, ki je pristal na to, da je Primorje izgubilo še poslednjo izmed svojih petih škofijskih stolic. Končno je še na kratko orisal razvoj emigrantske organizacije v svobodni domovini.

Ko se je poleg aplavz, s katerim se je nabitno polna dvorana oddolžila govorniku, je g. Mohorič ostro zavrnil kampanjo dunajske »Reichspost« in njenih rimskih sovrstnikov, ki so hoteli jugoslov. emigrantski kongres predstaviti svetu kot zbor narodno socialističnih avstrijskih beguncev in kot demostriacijo proti naši severni sosed. Govoril je nadalje o vatikanski politiki, ki bi morala vse drugače spoštovati tradicije katoliške veroizpovedi slovenskega ljudstva v Primorju in njenih duhovnih voditeljev ter končno apeliral na jugoslovensko javnost, da se bolj poglobi in utrdi svoje nazore o usodi, ki jo je treba priboriti našim onstran meje.

Z lepo gesto ljubljanskih primorskih akademikov, ki so poklonili emigrantski ednici iz Kamnice pri Mariboru krasen prapor, se je opoldne zaključilo manifestacijsko zborovanje, ki se je popoldne nadaljevalo za krog emigrantskih delegatov kot poslovnih del kongresa v mali dvorani Narodnega doma. Posebna deputacija se je v opoldanski urah poklonila na grobu osvoboditelja Maribora generala Maistra in položila na njegovo gomilo na pobreskem pokopališču lep venec.

Državni praznik v Albaniji

Tirana, 2. septembra. AA. Albanska agencija poroča: Včeraj so po vsej državi na svečan način proslavili obletnico proglasitve monarhične in obletnico, odkar je stopil na albanski prestol kralj Zogu I. Kralj Zogu je sprejel v svojem dvorcu v Tirani šeststotek vlade, zastopnikov uradništva, vojske, duhovščine in raznih organizacij. Mimo dvorca je korakala ogromna povorka, ki je navdušeno pozdravljala kralja in člana kraljevskega doma, Princessa Ruhie, ki je znana kot zaščitnica umetnosti, je danes otvorila slikarsko razstavo. Snoči je bila velika ljudska veselica. Po mesto so svirale godbe. Nad mestom pa so spuščali umetne kresove.

Dve bombi v Sofiji

Sofija, 2. septembra. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Davi ob 3. sta eksplodirali dve bombi v vrtovih hiš, v katerih stanujeta bivši vojni minister general Bakadžijev in bivši načelnik generalnega štaba general Marinkov. Eksplozija ni napravila nobene škode. Očividno gre za demostriacijo brez drugega namena. Oba generala sta bila odsojena.

Katastrofa japonskega parnika

Pariz, 2. septembra. AA. Iz Tokija poročajo, da se je ponesrežil japonski parnik »Kajan Maru«. 140 oseb je utonilo. Rešilo se je samo 26 oseb.

Dve veliki obrtniški zborovanji v Ljubljani

V Unionu je bil obrtniški kongres, sklican po Društvu jugoslovenskih obrtnikov, v Metropolu pa zbor delegatov, sklican po Zvezi obrtnih združenj

Kakor zmano, so slovenski obrtniki razdeljeni v dva tabora, ki ju v bistvu loči stališče do gospodarskih zbornic. Dočim se prvi tabor zavzema za skupne gospodarske zbornice, kakršno imamo n. pr. v Ljubljani, zahteva drugi tabor ločne zbornice, tako da bi imeli obrtniki svojo zbornico, kakor je to n. pr. v Zagrebu in Beogradu. V stanovskih in strokovnih zadevah so seveda težnje in zahteve obeh taborov enake. To se je pokazalo tudi na obeh današnjih velikih zborovanjih, ki sta se vršili istočasno, pa sta bili obe zelo dobro obiskani.

Zbor v Metropolu

Ljubljana, 2. septembra. Zborovanje Zveze obrtnih združenj v Ljubljani se je začelo danes ob 10.40 v veliki dvorani hotela Miklič. Zbralo se je okrog 300 delegatov, ki so zastopali 4 okrožne odbore 133 združenj in 28 obrtniških društev iz vse naše banovine in poleg njih še veliko število drugih obrtniških funkcionarjev. Zborovanje je jasno pokazalo vse težave, s katerimi se danes bori jugoslovensko obrtništvo, zlasti še naše domače, slovensko. Predsedoval je podpredsednik zbornice TOI in predsednik Zveze obrtnih združenj g. Josip Rebek, navzoči pa so bili tudi zastopnik bana načelnik dr. Rudolf Mar, v zastopstvu ljubljanskega župana obč. svet. inž. Pavlin, zastopnika zbornice TOI gg. tajnik dr. Koc in konzulent Zagar, zastopniki Okrožnih odborov obrtniških združenj z gg. Pristoum in Malovičem na čelu itd. Zborovalci so veliko dvorano napolnili do zadnjega kotička. Potek zborovanja je v enem delu prenašala tudi ljubljanska radio postaja.

Po pozdravu vseh zastopnikov je predsednik g. Josip Rebek predlagal naslednjo vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki je bila z vsem navdušenjem sprejeta: »Slovensko obrtništvo, zbrano na velikem delegatskem zborovanju Zveze obrtnih združenj v Ljubljani, ob udeležbi vseh predstavnikov obrtnih organizacij cele dravske banovine, prosi Vaše Veličanstvo, da blagovolite sprejeti izraze najgloblje vdanosti obrtniške dravske banovine s prošnjo, da mu ohranite svojo naklonjenost v njegovih upravičenih težnjah.«

Pozdravne brzojavke so bile odposlane tudi predsedniku ministrskega sveta Zuzonoviču in trgovinskemu ministru Demetroviču.

Po uvodnih besedah predsednika g. Rebeka je zborovalce pozdravil banski načelnik g. dr. Mar, ki je naglasil, da kr. banska uprava s polnim razumevanjem gleda na današnji težki položaj naših obrtnikov in da ga po svoji moči poizkuša tudi v vsakem oziru omiliti, zlasti kar se tiče nekaterih za današnje razmere res velikih bremen. Zastopnik ljubljanskega župana inž. P. Pavlin je zlasti naglašal veliko strokovno sposobnost naših obrtnikov in odločno zanikal potrebo zaposlitve tujih strokovnjakov, ki po kakovosti svojega dela naših v nobenem oziru ne morejo nadkriti. Ob koncu svojega govora je naglasil, da je slovensko obrtništvo ob vsaki priložnosti pokazalo, da je nacionalno zavedno in patriotično ter solidno in pošteno v svojem delu; zato je upravičeno, da naša javnost in vse oblasti posvetijo zaključkom tega zborovanja svojo največjo pozornost in upoštevanje.

Največje zanimanje je vzbudil govor predsednika g. Josipa Rebeka, ki so mu zborovalci privedli velike ovacije. V svojem obširnem govoru je pred vsem naglasil, da je slovensko obrtništvo vedno dosledno stalo v vrstah pozitivnih delavcev za konsolidacijo razmer in da se ni nikdar hotelo udajati pesimizmu, pač pa je s svojo žilavo voljo doprinesla velike žrtve na oltar naše gospodarske skupnosti in gospodarskih interesov narodne celote. Podpiralo je vedno vsak pokret, ki je stremel za ozdravljenjem našega političnega življenja, ker se je dobro zavedalo, da moremo gospodarsko napredovati le v urejenih političnih razmerah. Zavest naših obrtnikov, ki so se pred dvema letoma s preko 90% izrekli za skupni gospodarski parlament, se je pokazala kot upravičena, ker v vseh gospodarsko naprednejših državah streme za čim večjo skupnostjo, solidarnostjo in povezanostjo v delu.

V svojih nadaljnjih izjavah je g. Rebek naglašal, da so si obrtniki popolnoma na jasnem glede svojega položaja. Zavedajo se dobro, da kritika in jadrkovanje ne prinašata odrešitve in si zato ne delajo nobenih iluzij, nego hočejo le s stvarnim delom koristiti svojemu stanu, ki je pretepel več ko katerikoli drugi. Kr. vlada naj bo prepričana, da jo bodo vedno vse naše gospodarske organizacije in predvsem obrtništvo v najdatnejši meri podpirale, zaradi česar niti ne zahtevajo stvari, ki bi bile s stališča interesov državnih financ neizvedljive, a ne morejo se tudi strinjati z naziranjem, da bo sedanja kriza prešla sama od sebe in da doseženi ukrepi zadostajo za saniranje razmer v obrtniškem stanu.

Po govoru g. Rebeka, ki je bil toplo pozdravljen, je spregovoril nekaj pozdravnih in vzpodbudnih besed burno akklamirani tajnik skupne zbornice za TOI v Podgorici g. Blagota Radović, ki je poleg tajnika novosadske zbornice g. dr. Slavka Stanica z največjim zanimanjem in živahnostjo sledil toku zborovanja.

V nadaljnjem poteku zborovanja so govorili zvezni častni predsednik, banovinski svetnik g. Jakob Zadravec iz Središča ob Dravi o davčni obremenitvi in obstoju obrtniškega, g. Miha Vahtar iz Maribora o nujni potrebi zaščite obrtniškega stanu, a zbornični svetnik g. Ivan Vrečar iz Domžal o povzdigu in propagandi za domače obrtniško delo. Vse govornike so navzoči za njihove skrbno pripravljene govore nagradili z živahnim pritrdjevanjem.

Važni za naše obrtništvo so bili zlasti predlogi g. Zadravca, ki je predlagal, naj zakon o neposrednih davkih opusti minimalizacijo davčne osnove po najemnih, ki ne tvori zanesljivega merila za presojo dejanskih dohodkov; dalje, da naj se obrtniki, ki ne zaslužijo v svojem obrtu toliko, kolikor potrebujejo za preživljanje, davka sploh oproste; da naj se pavšalizacija pridobnine izvede za vse obrtni-

Zbor v Unionu

Ljubljana, 2. septembra. V veliki mlinski dvorani so je dopoldne vršili obrtniški kongres, ki je bil sklican na pobudo osrednjega Društva jugoslovenskih obrtnikov v Ljubljani in na katerega so razen delegatov iz vse dravske banovine prispele tudi številni zastopniki obrtniških organizacij in obrtnih zbornic iz vse države. Med drugimi so prisostvovali zborovanju minister n. r. Ivan Pucej, banški svetnik Borštnar za g. bana, občinski svetnik Olup za mestnega župana, Krapeš in Traven za Zbornico za TOI, predsednik ljubljanske podružnice Obrtne banke Franchetti in upravnik Ogrin, predsednik Obrtniške zbornice in državne zveze obrtniških organizacij Milan Stojanović in tajnik državne zveze Marković iz Beograda, podpredsednik OZ Fabris iz Zagreba, predsednik OZ Marčić iz Sarajeva, urednik »Zanatič« Davidović iz Beograda in še dolga vrsta obrtniških zastopnikov iz raznih krajev države.

Podpredsednik osrednjega DJO Lovro Pkman je v otvoritvenem govoru posebej prisrčno pozdravil goste iz daljnega juga, ki so prihajali na kongres v tako častnem številu, nato pa so bile med vsednim odobranjem sprejete vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in pozdravne brzojavke predsedniku vlade Uzunoviću, ministru za trgovino, obrt in industrijo Demetroviču in banu dr. Marušiču. Med številnimi pozdravi in čestitkami kongresu je poslal toplo pozdravno pismo tudi minister dr. Kramer z željo, da bi zborovanje obrtnega čim več uspehov za obrtniški stan.

Po kratki pozdravni besedi banškega svetnika Borštnarja je minister Pucej poudaril, da je današnja gospodarska kriza poleg kmeta najhuje prizadela malega obrtnika. Samo od močnega skupnega nastopa vsega obrtniškega stana, ali se bo ta stan izkopal iz svojih težav. Z viharjem odobranjem je skupščina sprejela mjestno izjavo, da nihče ne sme obrtništvo krati svobode, da se po lastnem preudarku opredelijo za način svoje stanovske reprezentance. Predsednik OZ Stojanović iz Beograda je pravno naglasil, da obrtniku in vobče malemu človeku ne pripada nobena krivda za današnja gospodarska kriza, ki so jo povzročili samo karteli.

Na koncu je zagotovil slovenske obrtnike, da bo državna obrtniška zveza zmedrom na njihovi strani v borbi za obrtniške pravice. V enakem smislu so govorili še tajnik državne zveze obrtniških organizacij Marković iz Beograda, ki je navajal doseganje uspeha samostojnih obrtniških zbornic v pogledu obrtne zakonodaje, podpredsednik OZ Fabris iz Zagreba, predsednik OZ Marčić iz Sarajeva in obč. svetnik Košak iz Ljubljane, ki je naglašal nujno potrebo posebnega zakona za pobijanje šumarstva in potrebo starostnega zavarovanja za obrtnike. V imenu osrednjega ljubljanskega župana je skupščino pozdravil občinski svetnik Olup, v imenu Zbornice za TOI pa Krapeš.

Sledila so poročila delegatov slovenskih obrtniških društev. Krojaški mojster Kac iz Dravograda se je zavzemal za združeni način obrtniškega dela, Šimenc iz Ljubljane je stavil konkretn predlog o ustanovitvi skupne vrhovne obrtniške organizacije za vso državo. Za tem so govorili še Holobar iz Celja, Bizjak iz Krškega in Bizjak iz Celja, ki je predlagal za prepoved uvoza tujih izdelkov in zahteval kontrolno javnosti nad poslovanjem socialnega zavarovanja.

Na predlog brivskega mojstra Kosca iz Ljubljane je bila na koncu soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva med drugim: da so gospodarska zaščita razširi tudi na obrtnike ali pa da se vobče ukine; država naj preskrbi za živahnostjo cirkulacijo denarja in se naj v ta namen poslužiti čim bolj energičnih odredb; pri odmeri davka naj se zviša davka prosti eksistenčni minimum in naj se vobče spremeni zakon tako, da bo tudi za obrtništvo davčno breme znosno; z izterjevanjem davkov naj se obrtnik ne tira v propast; finančno ministrstvo naj izda odredbo, da morajo denarni zavodi izplačevati vsote, ki so potrebne za plačevanje davkov; bednostni fond v dravski banovini naj se ukine; odključuje ob-

štvo tako, da se letni pavšal prilagodi dobi, v kateri je obrtnik v predidčem letu dejansko posloval; da naj se pavšalizacija malih obrtnikov za letošnje leto izvede strogo v smislu sedaj veljavnega zakona, da naj se minimalna davčna osnova pri davčnih zavezanih, ki imajo več obratov, izračuna tako, da mora davčna osnova za vse obrate enega in istega davkoplačevalca doseči v zakonu določen minimum, ne pa za vsak obrat posebej; da naj se za izračunavanje davčne osnove upošteva ona najemlnina, ki jo davčni zavezanec za svoje stanovanje po ocenil davčnega odbora dejanske plačaje iz dohodkov obrti, da naj se nadzorne oblasti vzdrže vsake ingerence na sestavljanje davčnih predlogov, ki so sedaj izvajajo preko dejanskih razmer v fiskalnem smislu, in končno, da naj se pri izterjevanju davčnih zastankov od obrtniškega postopa najobzirneje.

lasti naj omogočajo in podpirajo prirejanje obrtniških razstav, propagandni tisk in ustanavljanje združenj; obrtniški izdelki naj se proti konkurenci tuje in domače industrije zaščitijo v večji meri; brez odlaganja naj se nivelira obrtni zakon; proti šumarstvu naj se izda poseben zakon, po katerem bo kaznovan tako šumar kakor stranka, ki mu delo odda; ukinejo naj se vse državne, cerkvene, občinske in samoupravne delavnice vseh vrst; vprašanje sistema zbornic v dravski banovini naj se reši brez odloga tako, da se v Ljubljani osnuje v smislu amandmana ministrskega sveta, ki je bil sprejet s proračunom za l. 1934-35, obrtniška zbornica, da bo enoten sistem zbornic v vsej državi; okrožni odbori obrtniških združenj v dravski banovini naj se takoj ukinejo, obrtniška združenja naj se ne reorganizirajo proti volji obrtništva; državne nabave naj se omogočijo obrtnikom tako, da se ukine sedanji sistem licitacij; poslovanje OUZD naj se stavi pod nadzorstvo obrtništva s tem, da se razpišejo volitve v upravo; starostno zavarovanje obrtnikov naj se izvede obvezno po razredih, ki jih obrtnik sam izbere.

Za ustanovitev enotne vsedravnne obrtniške organizacije je bil na tej konferenci izvoljen pripravilni odbor, v katerem so gg.: Stojanović (Beograd), Fabris (Zagreb), Čeciliani (Split), Marčić (Sarajevo) in Pkman (Ljubljana).

Danes ob 20. prva nacionalna ura v radiju

Beograjska, zagrebška in ljubljanska radijska postaja pričnejo z današnjim dnem izvajati nacionalno uru. Bil je skrajni čas. Vse države so že zdavno poimle pomen žive besede preko radija. Žive besede, ki naj v širokih narodnih slojih ustvarja javno mnenje in razpoloženje. Zato so že davno storile vse potrebno, da si zagotovijo krepko propagando skozi eter. Samo pri nas smo ostali zvesti stari navadi: oklevanju. Zdal je vendar nastopil skrajni čas, da so se naše radijske postaje odločile izkoristiti radio kot močno sredstvo v vzgajanju naroda. Inicijativa je vredna vse hvale in treba je že v naprej z zadovoljstvom podčrtati, da bo v dobrih rokah rodila obilne sadove. Ni potrebno, da bi propaganda po radiju služila umetnemu ustvarjanju razdiro položaja v množicah. Teže se naše radijske postaje prav dobro zavedajo, zato niso v svoji program vnele nikakega propagandnega gradiva. Naša nacionalna ura se ustanavlja edino z namenom, da našemu narodni prikaže in predstavi vse, kar ima pri nas vrednost v preteklosti in v sedanosti in tako posredno pokaže pot, po kateri je treba stopati v bodočnost.

Jugoslovenski narod je pokazal v preteklosti toliko velikanskih naporov in toliko pozhrtvovnosti za splošno nacionalno stvar, da našim oddajnim postajam nikakor ne bo potrebno z lažnimi sredstvi in izmišljenimi pripovedkami ustvarjati razpoloženje med narodom. Zadoštuje samo, da se navedejo nekateri primeri iz naše daljne in bližnje preteklosti. Opmeniti je treba naš narod na orjaška žrtvovanja, s katerimi so se izkazali naši velikani in heroji, — pa bo dosegel smoter, osveženi bodo spomini, podarjeni bodo naši ideali.

Drugo, naša država ima toliko lepih in velikih možnosti, ki nam vsajajo v dušo polno pravico, da lahko gledamo v bodočnost vednih čel in mirnih src. Nikakor nam ni treba poudarjati stvari, ki jih ni in tudi ni treba poveljevat obsejojih. Zadoštuje samo pokazati na one možnosti, pokazati je treba jasno, s čim vsem razpolaga naša velika in bogata domovina, kakšne lepe in plemenite vrline dišijo naš narod — in že bo dosežen pravi smoter narodne ure. Ako našemu narodu s prslom pokažemo na naše vrline in na bogastvo naše zemlje, bosta že s tem samim pokazana tudi pot in ideal, po katerem moramo težiti in ki ga naš narod lahko doseže z majhnim naporom.

V tem duhu obveščanja bo uveden tudi pregled tujeje in domačega tiska. Letniko se bo ugotovilo, ali naj se na morebitna vprašanja poslusalcev dajo potrebni odgovori. Kakor vidite po vsem navedenem, je glavni smoter nacionalne ure in celotne iniciative v tem, da bo naš narod objektivno informiran.

Veljavno iniciativo znata primerno ceniti tudi Centralni Prešbribo in celotni naš nacionalni tisk. Stori la bosta vse, da se ta stvar izvede tako, kakor to zahtevajo naši narodni in državni interesi. Kakor smo že zapisali, bo »Jutro« v častni vrsti ostalih nacionalnih novin v državi objavil program in informiralo čitatelje o predavanjih, ki bodo šla v okviru nacionalne ure skozi eter. Ne bomo pozabili poudariti onih posebnosti, ki si jih bo treba zapomniti in zabeležiti.

Otvoritveno predavanje bo drevi ob 20. Radio Ljubljana ga bo prenašal iz Beograda. Govorili bodo šef Centralnega Prešbriboja dr. Kosta Luković, nato sloviti hrvaški zgodovinar vseh prof. dr. Ferdo Šišić, ki ob 20. ob Slovenec bo namesto bolelega Otona Župančiča izpregovoril po radiju njegov pesniški drug dr. Alojzij Gradnik, podpredsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani. Pristojnostno pozornost!

Rehabilitacija ubitega polkovnika Marinopolskega

Sofija, 2. septembra. AA. Bolgarska agencija poroča: Danes dopoldne so opravili svečano rehabilitacijo pokojnega polkovnika Marinopolskega. Svečanosti so prisostvovali člani vlade, generalnega štaba, zastopniki vojaških in civilnih oblastev, častna četa in veliko število dostojanstvenikov. Na grob pokojnega polkovnika Marinopolskega so položili mnogo vencev. Nato je govoril v imenu vlade polkovnik Darčev, v imenu bolgarskega generalnega štaba pa je povzel besedo polkovnik Atanasov. V svojih govorih sta naglašala zasluge pokojnega polkovnika Marinopolskega, ki si jih je pridobil v svetovni vojni. Tudi kasneje je pokazal velike moralne in državljanske vrline. Po končanih govorih so opravili cerkveno opravilo z blagoslovitvijo. Na kraju je polkovnik oddal čast oddelek vojske.

Ljubljana in drugi na velesejmu

Izvrstno prirejene razstave so privabile trume gledalcev

Ljubljana, 2. septembra. Navzlic slabemu vremenu je bil danes obisk velesejma izredno živahen, kakor je že običajno pri naših velesejskih prireditvah ob nedeljah. Tudi danes je bilo zlasti mnogo lovcov in ljubiteljev psov, ki so pohiteli na sejmšče, da si ogledajo letošnjo impozantno mednarodno razstavo psov. Zanimanje za to razstavo je bilo že večer izredno živahno in so se tudi danes ljudje kar trli pred paviljonom G in H. Ocenjevalna komisija, sestavljena iz domačih in inozemskih strokovnjakov, je večer ves dan podrobno ocenjevala posamezne razstavljene pse in je danes svoje delo zaključila. Člani komisije so brez pridržka polhvalili izredno velik napredek v vzgoji psov v naši državi. Predsednik komisije prof. dr. Witzelhuber je še posebno z veseljem pozdravil odlično vzrejo ilirskih ovčarjev, ki so se pri nas čudovito obnesli. Darilo pokrovitelja razstave Nj. Vis. princa Andreja je kot najuspešnejša rečka in članica Jugoslovenskega kinološkega saveza prejela ga. Zora dr. Lovrenčičeva, ki je razstavila 11 psov, od katerih je komisija dvema priznala naslov prvaka Jugoslavije in mednarodni naslov pričakovca po določbah mednarodnega društva za lepoto psov v Bruslju. Nadaljnji trije psi so dobili oceno odlično, trije oceno prvi dobro in trije oceno dobro. Darilo Nj. Vis. princa Andreja predstavljata dva angleška esterja v bronu na črnam marmornatem podstavku.

Med vsemi dosežanimi podobnimi razstavami psov v okviru ljubljanskega velesejma je letošnja daleč nadkriljevala vse prejšnje in sicer ne samo po številu razstavljenih psov, ki jih je bilo s mladimi vred okrog 300, temveč tudi po odličnem razstavnem materialu in po velikem številu udeležencev iz inozemstva. Jugoslovenski kinološki savez je po vsej priliki dobil mnogo dragocenih stikov s inozemstvom. Med obiskovalci smo videli številne prijatelje savske banovine in tudi zastopnike bratskega bolgarskega naroda. V Sofijo je bil generalnem tajniku bolgarskega lovškega združenja polkovniku Ivanu Sokacem tudi prodan eden najlepših razstavljenih ptičarjev.

Na razstavnem prostoru, kjer so bili večer in danes razstavljeni psi, bo jutri otvorjena razstava ovc in koz, ki jo prireja agilno društvo »Zivalce«. Razstavljene bodo poleg koz-mozolnice kozički, kozji, ovce, ovni in jagmeta vseh pasem, ki jih goje rejci v dravski banovini. Razstava ovc in koz bo odprta od 3. do 10. septembra.

V ostalem se je danes kar trlo ljudi po paviljonih, kjer mgolji kaj živga. Tako zlasti v razstavi »Zivalce« in v sijašno urejeni razstavi Ribarskega društva. Vsekako pa je silna atrakcija tudi vzorno prirejena glasbena razstava, in ko se je pričela varietetna predstava, se je tam spredaj nagomililo vse čeno ljudstva. Skratka, današnja nedelja je bila za velesejme v vsakem pogledu zelo, zelo razgibana in plodnoma. Želimo vsaj polovico silnega obiska tudi čez teden. Vsa prireditelja pa to tudi zaslužijo.

Lorand in Evelina, mladi zamorski plesni in pevski par iz revije slavite Josefina Backerjeve, nastopa dnevno v okviru teh predstav in žanje navdušeno odobravanje občinstva.

Sejmski pomenki

— Ohahahá — ampak letošnja Ljubljana v jeseni je pa resnično jesenska. Imenitna je, hočem reči, imenitna, vsa čast! — To je več vredno kakor vsako žegnane. Res hvala bogu, da smo jo zdravi dočakali.

— Kaj ne, gospod kolega, po takšnem nojetju kakor je letošnje! Ze pretekli ponedeljek, ko je tako treskalo in lilo, sem si mislil: Na, to pa gotovo otvarjajo ljubljanski velesjemi!

— Saj. Del otvoritve smo pa vendar že imeli med tednom. Ali ste si ogledali zverinjak v Selenburgovi ulici?

— Slavno! Tako torej delamo že čisto po lajpejskem zgledu: da ni vse na enem kupu, kakor ob kakšni deložaciji. Tale živalška razstava... in sploh, po vsem mestu je videti kaj jesensko velesejskega. Le škoda, da deževje tako škoduje sminki in lepoticju.

— Kam pa merite, gospod kolega! Jaz menim samo izložbe in kar je drugega na ogled. Da ne bodo tuji mislili, da ljubljanci vse znošimo na velesejem kakor romarji polena na Višarje.

In da nemara se spat hodimo tja gor!

— Spat! Bedeti bo treba, spet bedeti, kakor Turkom v ramanzanskih nočeh. Ta preklicani velesejem zahteva od nas žrtve. In ravno po prvem smo

— Nu, ampak kroka se pa v Ljubljani odločno manj, kakor v zlatih časih verižnikva.

Dve umetnostni razstavi

Obenem z velesejmom sta bili v soboto otvorjeni hkratu kar dve umetnostni razstavi: V Jakopičevem paviljonu razstava, ki jo je priredil trgovec z umetninami Kos, na velesejmu pa razstava sodobne slovenske pokrajine. Razstava v Jakopičevem paviljonu obsega v glavnem štiri kolekcije del Jakopiča in Gasparija, Klemenčiča in Bruna Vavpotiča. V manjšem obsegu pa razstavljajo še Lojze Dolinar, Inchoštri, Božidar Jakac, Tine Kos, France Košir, Peter Loboda, Hinko Smrekar, Seferov in Ivan Vavpotič. Slovenske pokrajine na velesejmu pa razstavljajo Zupanc-Sodnikova, Jakac, Košir, Jirak, Ivan Kos, Mežan, G. A. Kos, Globočnik, Sirk, Ivan Vavpotič, Adolf Lapajne, Robič, Maleš, Justin, Rajko Subic, Šantel, Klemenčič, Germ in Šušteršič. Poleg slik sta razstavila nekaj kipov tudi Pirnat in Gorše. »Jutro« bo obširneje o obeh razstavah še poročalo.

Poroka uglednega koroškega para

Zjutraj ob 8. se je vršila v privatni kapeli v škofijiški palači v Ljubljani prisrčna slovesnost: poročila sta se gospodična Marica Kristofova iz Šmihela v Podjuni in gospod France Aichholzer, šolski upravitelj z Zgornje Bele nad Beljakom. Poročil ju je stric nevestin g. knezskofof sam.

Nevesta je iz znane zavedne slovenske hiše. Med koroškimi Slovenci uživa vesplošno spoštovanje kot neumorna organizatorica slovenskega ženstva in kot učiteljica v slovenskih gospodinjstvih tečajih na Koroškem. Zenin je pa znan kot voditelj koroških Slovencev in priznan manjšinski delavec. Med plebsicim je bil okrajni šolski nadzornik za okraj Borovlje. Vsi učitelji se ga spominjajo kot izbornega pedagoga in nepristranskega dobrega šefa. Dasi so mu avstrijske oblasti delale po plebsicitu vse mogoče težkoče in mu niso hotele, čeprav Koroške nikoli ni bil zapustil, priznati niti avstrijskega državljanstva, je vendar vztrajal med svojimi rojaki. Ustanovil je manjšinsko glasilo koroških Slovencev tednik »Koroški Slovenci«, ki mu je bil prva leta urednik. Pod njegovim uredništvom je glasilo koroških Slovencev doseglo naravnost zavidno višino. Po dolgih pritražah in posredovanjih so mu avstrijske oblasti ponudile mesto začasnega podučitelja med tridimi Nemci v zapuščenici vasi Eisentratten (Železna Trata) pod Visokimi Turami. Aichholzer ni okleval ter je to mesto takoj sprejel. Kot priznan pedagog si je kmalu utri pot. Sedaj je šolski upravitelj na eni največjih osnovnih šol

Truplo Slavka Hartmana so našli

Poročali smo svoječasno, da so dne 5. avgusta pogrešili 10 in pol let statega Slavka Hartmana, učenca IV. razreda na ljubljanski Vrtači, ki je bil s svojimi starši na počitnicah na posestvu »Grafike« pri Kamni gorici. Vsa znamenja so kazala na to, da je mali Slavko zašel v Savo, vendar pa so se ta domnevanja že spreverčala v druga, ker trupla kljub večkratni temeljiti preiskavi Save do Otoč niso našli. Okoličani so pa trdili, da Sava trupla ne bi nesla dalje.

Bridki so bili štirje tedni za Slavkove starse, ki so živeli v negotovosti in tudi malo še v — upanju. To upanje pa je bilo uničeno z vestjo o najdbi nekoga utopljenčka v Savi. Zadnje čase je močno deževalo in Sava je naraščala. Njene vode so zajele tudi različen les, ki se je nahajal tu pa tam ob bregovih, in ga odnašale. Les ima pa svojo vrednost, zato se vedno najdejo ljudje, ki ga rešujejo iz Savinih valov. Tako je bila taka skupina ljudi zbrana v soboto popoldne tudi v Zarici pod Kranjem. V velikem kolenu, ki ga dela Sava na tem mestu, so lovili deske in trame. Kar naenkrat pa se znajde pred njimi človeško truplo. G. Odir iz Drulovke ga potegne na suho. O najdbi je takoj obvestil orožniško postajo v Kranju, ta pa je v domnevi, da more biti to samo pogrešani Slavko Hartman, obvestila ljubljansko policijo, katere organ je v soboto zvečer sporočil žalostno vest Slavkovim staršem.

V nedeljo zjutraj se je Slavkov oče podal v Kranj, da ugotovi resničnost žalostnega sporočila in da se enkrat vidi svojega sinčka — vsaj mrtev. G. župan občine Strazišče, kjer leži truplo v mrtvašnici, Anton Kržnar, je oskrbel vse potrebno in bil očetu v

na Koroškem, na Zgornji Beli nad Beljakom, kjer uživa velik ugled med vsemi sloji prebivalstva. — Tudi mi se pridružujemo številnim gratulantom ter kličemo simpatičnemu paru po koroško: Srečno!

Nastop Ruskega Sokola

Ruski Sokol, ki deluje kot poseben odsek Sokola Ljubljana, je popoldne priredil svoj prvi javni telovadni nastop na terasi hotela Tivoli. Prireditve se je vršila v zaključnem domačnostnem krogu. Razen članov ljubljanske ruske kolonije so bili navzoči tudi prvi podstarosta SKJ Gangl, načelnik SKJ Ambrožič, starosta Sokola Ljubljana Kajzelj in pa predsednik ruske kolonije univ. prof. dr. Jasinski, prof. dr. Maklecov, prof. dr. Bilimović in predsednik društva ruskih rezervnih oficirjev general Bogojevski.

Slavnost je otvoril s kratkim nagovorom starosta Nikolaj Tkačev, ki je v bežnih obrih podal sliko zgodovinskega razvoja našega ruskega Sokola in je izrekel zahvalo za vso podporo I. in II. podstarosti SKJ Ganglu in Paunkoviču ter starosti matičnega društva Kajzelju. Zbor ruskih Sokolov je ubrano zapel sokolsko himno, nato pa je najprej nastopila ruska sokolska deca z ruskimi zastavicami. Sledila sta nastopa moškega naraščaja Ljubljanskega Sokola s prostimi skoki in s skoki čez konja. Nato so ruske Sokolice z velikim uspehom predvajale vaje, s katerimi so se postavile na zagrebškem sokolskem zletu. Prav tako so žele mnogo odobravanja vaje ruskih Sokolov s štiti in kiji, ki so jih izvajali že na zadnjem zletu. Telovadne točke so zaključile članice Ljubljanskega Sokola z Murnikovimi rajjalnimi vajami. V celoti se je naš Ruski Sokol skupno z ljubljanskimi brati z današnjim nastopom krepko uveljavil pred našim sokolskim načelstvom. Vaje je vodil načelnik RS br. Driga.

Avto se je prevrnil

V splošnem je današnja nedelja potekla brez večjih vzmetirjenj in nezgod. Samo v zgodnjih jutranjih urah se je na cesti med Vrhniko in Ljubljano zgodila avtomobilska nesreča, ki pa na srečo ni zahtevala tragičnih žrtev. Industrijec Ivan Megušar se je zgodaj zjutraj s soprogo odpeljal z Vrhnike proti Ljubljani. Pri Klancu pred Brezovico so avtomobilu ismenišča odgovorile luči. G. Megušar, ki je sedel pri volanu, je nanaglo zavril, pri čemer se je avto na spolzki cesti prevrnil. G. Megušar si je pri tem polomil nekaj reber in dobil še nekaj poškodb na glavi, medtem ko je njegova soproga ostala neranjena. Reševalni avto je ponesrečenca prepeljal v ljubljansko bolnico.

vsakem pogledu zelo uslužen. Očitno je bilo trupelce cele štiri tedne v vodi, narasla Sava ga je šele dvignila in odplavila. Je še zelo dobro ohranjen. Na mestu, kjer so trupelce našli, v Zarici, so potegnili letos tudi dve drugi trupli utopljenčev, in sicer nekoga dekleta iz Tržiča in Leona Kovačiča iz Kranja.

Truplo Slavka Hartmana bo danes, v ponedeljek popoldne prepeljano v Ljubljano v kapelo pri Sv. Križu, nakar ga pokopljejo ob šestih. K pogrebu se posebno vabijo sošolci Slavkovi z Vrtače.

Žalujočim staršem izrekamo iskreno sožalje!

Objave

Danes in jutri sta zadnja dneva vpišovanja v Šolo Glasbene Maticae. Starše prosimo, da vpišejo pravočasno svoje gojence. Poučujejo se vsi glasbeni predmeti, ukovina je znižana. Konservatoristi! Ne pozabite, da se v teh dneh vrši vpisovanje. Do 7. septembra morajo biti vsi vpisani. To velja za stare kakor tudi za novo vstopniške gojence.

Slovenski samospelvi so na sporedu ponedeljkovega koncerta ob pol 18. na ljubljanskem velesejmu. Pell jih bodo gospe Štrukelj-Verbič Milena ter gg. Drmota Anton in Petrovič Tone. Na klavirju jih spremlja dr. Svara Danilo. G. Drmota bo zapel Ravnikovega Vasovalca, Pavčičevo Pred durmi, Nedvedov Samospev in Pogled v nedolžno oko, Lajovčev Ah, tako prešla mi je mladost in Foersterjevo arijo iz Gorenjskega slavka. Zatem nastopi gospe Štrukelj Milena z Ipavčevim Ciganko Marijo, s Pavčičevo Pesmijo, Lajovčevu Bujni vetri v polju, Škerjančevu Jesensko pesmijo, Ostrcevo Na trojki in Svarovo Elegijo. Tretji nastop je Petrovičev. Zapel nam bo Prochazkovo Tak si lepa, Savi-

— Malo potrpljenja, gospod kolega, morda malo tudi kaj takega videli v teh slavnostnih dneh... A kaj sem hotel vprašati: piščke ste si ogledali? Hov-hov!

— Krasne podobice! Ali so vse te pasme šele zadnji čas izumili? Včasih vendar razne dakeljnov in mesarskih psov nismo poznali poštenega čucka.

— Treba je samo še privleči onega divjaka, ki straši nad Bohinjem, pa bomo kompletni.

— Nazadnje bo Ljubljana vendar prišla do stalnega zverinjaka. Zadnji čas! Zdaj šele razumem, zakaj je letos izostal oni z menezarjijo, ki smo ga lani s takšnim užikom poslušali: »Samo nutra! Ima da se vidi jedan kondor iz dalekih Kordijera. Ima da se vidi jedan aligator, koj se zove Mississippi. Sve je živo: kača-vuka-leva — sedam dana jede je — sedam dana jede ne! Samo dva dinara!«

— Prekrasno to poveste! Kakor pesem! Anti se še spominjate, gospod kolega, rajnega Luke Sica! Dolga leta se je klital po tujem, ta Luka Sic iz Udmata, in se je naučil vilice in nože požirati, kruha mu je večkrat manjkalo. Nazadnje je prišel v domovino, v Tivoliju je naučil bilche voziti — nekdanje soldaške! Včasih je vrge! goldinar med ljudi, potem je komu snel klobuk in glej — natanko v tistem klobuku je bil goldinar. Moj bog, koliko smo se naučili in nasmejali!

— Luka Sic — mein Gott, kako ga ne bi pomnil! V svojo menezarjijo je vabil po domače: »Oče foter, pojte noter, tu za vidit

— Vsa čast vam, gospod kolega, kaj ne bi vedel Pagat — solo in tenor — solo — to je bila čisto vaša specialiteta! Kdo vam je bil v Matici kos?

— Tempi passati... Sodim, da bodo Slovenske spet najzelo odrezale. Pa ne vem, ali se reče: odrezale ali se odrezale?

— Pustiva zmešano gramatiko! Zdjaj so važnejše reči na programu. Naše lepe narodne dame v narodnih nošah in rožic zelenih slovensko dekle... Ali ste že videli kdaj zelene rožice? Jaz še ne. Ampak človek bi si vse prste obilzil, če pomisli, kako vam bo vse to plesalo.

— Potem pa še harmonikarji po vrhu! Ves svet mora videti, kako napredujemo.

— Da. Na Francoskem vam zna že vsak otrok francosko. — pri nas se bodo dojenčki kmalu rodili z orglicami ali harmonikami.

— Neizčrpani smo v originalnih domislekih! Vsekakor: tale gospod ravnatelj, ki nam velesejem ravna... zadnjič nam je onadva iz stratosfere tako lepo udobno pripeljal v Ljubljano, zdaj zverjed z kongega in iz mokrega in slovenske plesne harmonikarje in še vse drugo — ne, ne bo nas konec!

— Pojdiva mu čestitati!

— Ah, presijajna pretveza, da zavijeva na veselični prostor. Pa pojdiva (Tihno brni v jesenskem ozračju nad Ljubljano koral deveterih angelskih zborov:

Slava le slovansko čustvo srce moje veseli, srce moje veseli...

novo Črna tvoje so oči, narodno v štrjfovi obdelavi Hodl, da Minka, Adamičev Kot iz tihe zabljene kapele ter Premirovega Bolhača. Vsi trije so priznani naši solisti in brez dvoma bodo zapeli celo vrsto slovenskih samospelov nadvse popolno. Ob 4. uri pop. pa je koncert reproducirane glasbe, in sicer se bodo izvajali razni kvarteti za 4 moške glasove. Za večerni

Princ Jurij navdušen za Jugoslavijo

Angleški novinar poroča o svojem obisku v vili „Bellevue“ na Bledu

Angleški novinar Terrence Atherton, ki stalno biva v Jugoslaviji, poroča o angleškem princu Juriju in njegovi zaročnici princesi Marini naslednje zanimive podrobnosti:

Prve besede, ki jih je izgovoril angleški princ Jurij, ko me je sprejel v malem salonu vile »Bellevue« na Bledu, so bile:

— Prosim vas, da sporočite moje in princese Marine iskrene hvalečnosti vsem Jugoslovenom, ki mi je bilo ljubezni, da so nama poslali čestitke in dobre želje ob priliki najine zaroče. Lahko poveste, da bora midva ob slovesu rekla samo dve besedi: »Na svidenje!« Vsekakor se bora ponovno vrnila v vašo divno Slovenijo.

V dvorani so bili prisotni njegova zaročenka princesa Marina in njeni starši, grški princ Nikola in princesa Helena. Zunaj je bilo Vila Bellevue, ki je začasna rezidenca princa Nikolaja, je vsa okrašena s spleti dalj, v znamenje srečnega dogodka.

— Lahko rečete, je nadaljeval princ Jurij, da bom ostal še nekaj dni v Sloveniji, preden se vrnem v London. Princesa Marina bo prišla pozneje in tedaj si bora izbrala zaročne prstane. Kajti kje bi človek v teh planinah kupil zaročni prstan!

— V katerem kraju na Angleškem boste živeli po poroki? sem vprašal Njegovo Visočanstvo.

— V Londonu, je odgovoril princ Jurij odločno, s prijaznim nasmehom, ki je bil namenjen princesi Marini. Tako nato je princesa pristavila:

— Večno je bil moj ideal živeti v Londonu, ki ga zelo dobro poznam.

Tisti trenutek se je primeril zanimiv intermezzo. Pozvonil je telefon v malem salonu in princ Jurij je dvignil slušalko: javil se je London.

— Ne, Njegovega Visočanstva princa Jurija ni tukaj. Tu je njegov osebni sluga — je rekel angleški princ. — Kaj pa želite?

Pri teh besedah je princ a roko zapri škofjki slušalke in je nam vsem ljubezljivo povedal: — To je list »Daily Express«, ki me kliče iz Londona.

Glas iz Londona je nadaljeval: — Ali je Njegovo Visočanstvo že izbralo zaročni prstan?

— Tega vam ne morem reči, je odgovoril princ s zadovoljnim nasmehom.

— Ali veste vsaj to, kakšen kamen bo vdelan? je nadaljeval daljni glas iz Londona.

— Ametiet, to je vse, kar vam morem reči.

Nato je zapri telefon in se okrenil s ljubezljivim nasmehom k princesi Marini:

— To je prvo ime slahatnega kamna, ki mi je padlo na um. Kakšen pa je prav za prav ametiet?

Njegova bodoča tačča in njegova zaročenka sta ga blago karali: — Nikar tako! Zaročenkin oče, princ Nikolaj, pa se je smejal od srca. Silno mu je ugajala princova domiselnost.

— Kdaj bo poroka? sem vprašal princa Nikolaja, ki je sedel na divanu.

— Naidejam se, da prav kmalu. Tuč jaz želim odpotovati v London s princeso Marino, da se seznanim s angleškim kraljem in kraljico in da prisostvojem oficelnemu sprejemu moje hčerke. Toda najprej se moram posvetovati s zdravnikom. Vse kaže, da bom po tem presenečenju, ki sta mi ga pripravila, moral avojo bolezen odgoditi. V ostalem, posledajo besedo ima moj doktor. Popolnoma zaupam vanj. To je dr. Lavrič in Ljubljane.

Ena stvar je gotova: iz Londona se bom vrnil v Slovenijo. Podal se bom spet v Ljubljano zavoljo operacije.

Na mizi je bila ogromna kopica brzojavk, pisem in posetnic. V toku enega samega dne je prispelo naj 600 čestitk. Prva dva sta zaročencema česttala angleški kralj in kraljica, nato danski kralj in kraljica, princ valeski in potem cela vrsta evropskega plemstva. Projel so radiogram, ki ga je z neke iadije sredi oceana poslala princesa Elizabeta, sestra princese Marine. S svojim močnem grofom Theringom je na potovanju.

— Katero najzanimivejšo brzojavko ste prejeli? sem vprašal princa Jurija

— Ah, pokažite mi brzojavko, ki mi je bila poslana v imenu 500.000 britanskih frizerjev, je rekla princesa Marina nasmejljano.

Princ Jurij je tedaj stopil k mizi in se kopice potegnil brzojavko, ki jo je predčital na glas:

— V imenu petstotisoč britanskih frizerjev dovolite, da vam sporočim naše srčne čestitke in izraze spoštovanja ob priliki Vaše zaroče z Nj. Vis. princem Jurijem in dovolite nam, da prosimo za Vaše dovoljenje, da porabimo ime Vašega Visočanstva za povsem nov tip frizure, ki ga bodo osvobodili za letošnje leto vsi britanski frizerji. — Brzojavko je podpisal predsednik Britskega združenja frizerjev in lasničarjev.

Ko je princ Jurij čital poslednje besede, smo se vsi od srca smejali in ko se je splošni smeh pogel, sem vprašal princeso Marino: »Kateri dan se je zaročilo Vaše Visočanstvo?«

— Pet dni po prihodu princa Jurija v Bohinj, — je odgovorila grška princesa in ljubezljivo pogledala svojega zaročenca.

— Kje je princ Jurij prošl za Vašo roko?

— To je bilo v salonu vile Nj. Vis. kneza Pavla v Bohinju.

Se enkrat sem premotril ta sijajni kneževski par. Princ Jurij je visok, temnoplovih oči, zrase! kakor atlet. Noši kratvo obleko, modro srajco in svetlo kravato. Tudi princesa Marina je visoka, oblečena pa sportno, precej skromno. All njene oči so žive, njena postava je nemanjav! lepa in prikupna. Zdelo se mi je, da je ta par najlepši na svetu.

Ob slovesu mi je princ Jurij dejal:

— Vse, kar je jugoslovenskega, me od silaj silno zanima. Citam angleški list »South Slav Herald«, ki izhaja v Beogradu, da čim boljše spoznam Jugoslavijo. Prosim vas, sporočite jugoslovenskemu narodu moj pozdrav. Zahvalite se v mojem imenu vsem za tople čestitke, ki sem jih prejel od številnih Jugoslovenov.

— Vsa čast vam, gospod kolega, kaj ne bi vedel Pagat — solo in tenor — solo — to je bila čisto vaša specialiteta! Kdo vam je bil v Matici kos?

— Tempi passati... Sodim, da bodo Slovenske spet najzelo odrezale. Pa ne vem, ali se reče: odrezale ali se odrezale?

— Pustiva zmešano gramatiko! Zdjaj so važnejše reči na programu. Naše lepe narodne dame v narodnih nošah in rožic zelenih slovensko dekle... Ali ste že videli kdaj zelene rožice? Jaz še ne. Ampak človek bi si vse prste obilzil, če pomisli, kako vam bo vse to plesalo.

— Potem pa še harmonikarji po vrhu! Ves svet mora videti, kako napredujemo.

— Da. Na Francoskem vam zna že vsak otrok francosko. — pri nas se bodo dojenčki kmalu rodili z orglicami ali harmonikami.

— Neizčrpani smo v originalnih domislekih! Vsekakor: tale gospod ravnatelj, ki nam velesejem ravna... zadnjič nam je onadva iz stratosfere tako lepo udobno pripeljal v Ljubljano, zdaj zverjed z kongega in iz mokrega in slovenske plesne harmonikarje in še vse drugo — ne, ne bo nas konec!

— Pojdiva mu čestitati!

— Ah, presijajna pretveza, da zavijeva na veselični prostor. Pa pojdiva (Tihno brni v jesenskem ozračju nad Ljubljano koral deveterih angelskih zborov:

Slava le slovansko čustvo srce moje veseli, srce moje veseli...

— Vsa čast vam, gospod kolega, kaj ne bi vedel Pagat — solo in tenor — solo — to je bila čisto vaša specialiteta! Kdo vam je bil v Matici kos?

— Tempi passati... Sodim, da bodo Slovenske spet najzelo odrezale. Pa ne vem, ali se reče: odrezale ali se odrezale?

— Pustiva zmešano gramatiko! Zdjaj so važnejše reči na programu. Naše lepe narodne dame v narodnih nošah in rožic zelenih slovensko dekle... Ali ste že videli kdaj zelene rožice? Jaz še ne. Ampak človek bi si vse prste obilzil, če pomisli, kako vam bo vse to plesalo.

— Potem pa še harmonikarji po vrhu! Ves svet mora videti, kako napredujemo.

— Da. Na Francoskem vam zna že vsak otrok francosko. — pri nas se bodo dojenčki kmalu rodili z orglicami ali harmonikami.

— Neizčrpani smo v originalnih domislekih! Vsekakor: tale gospod ravnatelj, ki nam velesejem ravna... zadnjič nam je onadva iz stratosfere tako lepo udobno pripeljal v Ljubljano, zdaj zverjed z kongega in iz mokrega in slovenske plesne harmonikarje in še vse drugo — ne, ne bo nas konec!

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Velik uspeh himalajske odprave

Kakor znano, je uspelo profesorju Dyrenfurthu po nešteti težavah doseči vrhunce »Kraljice Marije«, visok 7630 m. Slika kaže tabor ekspedcije.

Res imenitna ideja!

Američan očito ne ceni dobrin alkoholnih pijač, ki jih prodajajo po drogerijah v Zedinjenih državah. Zato pa smatra za osnovni svojih zooloških študij kobilice kot šibo človeštva in vesko, še tako majhno kobilico kot nevarnost za poljske pridelke, ki vzdržujejo človeško življenje. Pred kratkim je poslal državnemu pravniku Nagleju, ki je tudi član državnega alkoholnega urada, pismo, iz katerega navajamo sledeče mesto: »Na svojih inšpekcijskih potovanjih po mojem sodnem okolju sem ugotovil, da se vlada nekaj takega kakor prizadeva, da bi uničila kobilice z uporabo nekega strupa. Pri mojih opazovanjih mi je prišla krasna misel! Gospod! Kaj če bi za uničevanje kobilice uporabili vašo iz vseh mogočih in nemo-gočih sestavin zmešano žgano pijačo? Od vas destilirano žganje sem sam poskusil in vem torej iz lastne izkušnje, da je vse bolj-ši strup nego tisto sredstvo, ki ga pravkar vlada uporablja zoper kobilice. Ker je Vaš alkohol po kratkem uživanju za človeka škodljiv, celo smrtonosen, menim, da bi utegnili na kobilice prav tako učinkovati. No, gospod državni pravnik! Ali ne bi ho-teli namesto strupa, ki ga zdaj po drogeri-

jah prodajate kot žganje, izdelati nekaj drugega, kar ne bi učinkovalo tako kvarno na človeški organizem, in dali svoje alkoholne destilate škropiti po polju naše države ter s tem uničevali tolikanj škodljivi mrčes?

Kako postaneš najlažje milijonar

Nedavno je praznoval Američan Bowers v New Yorku dvojno obletnico: svoj 50. rojstni dan in tridesetletnico, odkar je postal milijonar. To je bil tudi glavni vzrok da je navalila nanj cela vojska časnikar-jev, ki so se pred vsem ganimali za vprašanje, kako postane človek najlažje milijonar. Mister Bower se ni kar nič branil razodeti javnosti svoje tajnosti in jim je brez oklevanja izjavil: Celo prav rad vam odgovorim na vaše vprašanje, tem rajši ker je ta posel prišel v Ameriki že v pozabiljenje, pozabljajo ga celo oni, ki so ga nekoč že dobro poznali. Z menoj je bila reč takole: Svoje delovanje sem pričel z desetimi leti kot prodajalec časnikov; po-tem sem v teku časa bil zaporedno značil-ec čevljev, pomivalec posode, pomočnik pri dvigalu in cestni pometač. Vsa ta leta

V modernem laboratoriju

Delajo z modernimi sredstvi. Delavci so »oboroženi« z plinskimi maskami, ki jih štitijo pred škodljivimi plini

Fran Roš:

Jungšic Korlek

Bilo je pred pomladjo 1915, ko je Lah grozil, da se vmeša v veliko vojno. Težki časi so bili, ko je vsa vznemirila neki nemški gospod iz mesta, priletel že, v sivi uniformi in s krvci na čepici, stotnik je bil pri nekaj jungšicah. To je bila neka nova vojska ali kaj, ki so vanjo jemali otroke, dečke pod osemnajstim letom, da bodo služili samo za fronto, v boj pa jim še ne bo treba tako kmalu. Vas je imela vojne že dovolj, saj je bilo gorja že preveč, moških ni bilo več kaj dosti doma, mnogi pa so bili že mrtvi ali ujeti. Tako tisti sladki stotnik v vasi ni kaj prida opravil, samo trije so se mu dali zapisati. Tonček, ki so ga doma grdo gledali, ker se mu je obetal otrok s sosedovim dekletom, po-tem Anzek, ki je bil brez doma in je rajši lačen poležaval po kozolcih, kakor pa da bi prijel za delo, in še Korlek, ki so ga doma starejše sestre prepevale, kadar je pijan nad njimi razsajal in za-hteval, da mu izroče gospodarstvo. Vsem trem se je prijetno zdelo, da se umaknejo iz vasi in se preoblečejo v vo-jake, čeprav jim je bilo komaj po šest-najst, sedemnajst let. V mesto so odinili, tam so se vežbali prav po vojaško, treba je bilo prenašati napore, toda kaj, zapisani so bili zdaj, prisegli so staremu cesarju in preoble-čeni so bili! O prostem času pa so si mogli privoščiti to ali ono dogodivščino. Po dveh mesecih, ko so že kaj znali, so jim dali prav nove uniforme in po dva dni dopusta, da se doma poslove, preden odidejo v Vipavsko dolino, kar

tako bodo tam v zaledju, saj vojne tam še sploh ni bilo.

Skozi vas so zdaj stopali vsi trije, v novih oblekah, škripajočih čevljih, opa-sani in z bajoneti ob bokih, pa s pomno-nimi krivci na čepicah. V vasi so jim kajpada stregli z vsem dobrim, nič očitkov ni bilo zdaj, saj so bili vojaki in so se bahali, kako pojdejo kar tja dol nad Laha, to mu posvetijo jungšici!

Pa po krčmah so delali hrup, kadili tobak na vsa pljuca, pili in prepevali, da ni bilo prav nič več lepo. In za de-kleti so se lovili okoli hašnih oglov in jim pijani gobezdali nič kaj pametnega.

Prvi dan dopusta so tja v noč pre-vpili v krčmi, dolgi, štorasti Korlek je bil tam iztaknil gasilski rog, krčmar je bil trobentač pri gasilskem društvu, pa je zdaj bil na ruski fronti. Vrvice s tem rogom si je Korlek obesil okrog vratu in je trobil na vse pretege, da je kar sluh jemalo. Napili so se do kraja, si bruha-li po oblekah in nato pozaspali po klo-pek v krčmi.

Bilo je že po polnoči, ko se je Korlek vzdramil od same prehude žeje. Pa je še pil, še je bilo pijače na mizi, tovari-ša pa je kar pustil v miru. Kakor v me-glo, ne da bi se prav zavedal samega sebe, je stopil ven v mlačno pomladno noč. Prevzelo ga je neko klavirno hre-penjeje, po čem neki, sam ni vedel. Še nečesa se mu je hotelo, vrag vedi, česa. Morda se je domislil Micice na griču za vasjo, ali pa Malike doli ob reki, morda pa Pepce kraj gošče. Vsaka izmed njih bi mu gotovo odprla, če bi se zdalje zglasil pod oknom. Nobena ni bila taka, da bi se že bila kdaj Korleka branila, pa tudi drugih ne, tak glas je šel okoli o njih.

nisem izdal nikakega demarja. Tudi nisem kadil niti pil. Na ta način se mi je po-srečilo, da sem do dvajsetega leta pri-hranil 245 dolarjev in 13 centov. Tisto leto ga mi je umrl stric, ki se vse dotlej ni brigal zame, ter mi zapustil štiri milijone v gotovini in dobrih akcijah. Posebno ta zednji način, kako postane milijonar, pri-poročamo lahko kot najboljši in najsigur-nejši.

Koliko milijonov so naredili

Po statističnih izveštjih ameriškega tr-govinskega ministrstva so l. 1933 na vsem svetu zgradili 2.716.000 avtomobilov proti 1. 977.000 v letu 1932, torej za 37% več. Po posameznih državah se ta produkcija razdeli:

	1933	1932
Zedinjene države	1.960.000	1.371.000
Anglija	281.000	244.000
Francija	192.000	171.000
Nemčija	106.000	50.000
Kanada	66.000	61.000
Rusija	50.000	27.000
Italija	42.000	29.000

Plinska vojna

Slika z velikih zračnih manevrov v Osaki (na Niponskem). Moštvo neutralizira »stru-pene pline«, ki jih je spustil sovražnik nad mestom

Samo 58 fijakerjev je še v Berlinu

Dne 1. julija letos so našli v Berlinu 126.706 avtomobilov vseh vrst in motornih koles. Število fijakerjev pa pada od mese-ca do meseca in so jih omenjenega dne našli samo še 58.

»Prosim malo ognja!«

Zanimiva prigoda se je nedavno pripetila ameriškega parniku »Mariposa«. Sredi ne-izmernih voda Tihega oceana je ostavilo parnik nekaj čolnic, v katerih so bili do-mačini, ki so mu dajali živahna znamenja. Ladjar se je ustavila in eden domačinov je princel na krv košček papirja, na kate-rje je neki belopolti človek Quensell po imenu napisal svoje želje. Ta Quensell je edini beli prebivalec nekega prav neznatne-ga otoka v Tihem oceanu, in je prošil par-nik, da bi mu dali nekoliko vzgalič! Tudi sladkor in petrolej, pravi, sta mu pošla že pred dvema mesecema. Črnilo in časnike bi amatral za največji luksuz. Mimo tega je prošil, da bi mu odvrgli pri otoku pošto, kadar bi naneslo, ker ima v Novi Zelandiji ženo in otroke. Na otoku, kjer živi ta novo-dobni Robinson med samimi domačini, so se prejšnje čase večkrat ustavljale ladje za-radi kope, svetovna gospodarska kriza pa je naredila, da so docela izostale in tako je prišel Quensell v največje stiske. Paroplov-na družba je zdaj sklenila, da se bodo nje-ne ladje spet redno ustavljale na tem otoku.

Kod vse je Korlek tiste nočne ure hodil, kje je bil in kako, če ni bil morda pri tem ali onem dekletu, ali pa je morda ležal kje za cesto, tega sam ni vedel opoldne, ko se je v domači izbi, v po-stelji vzdramil s težko glavo in gren-kobo v ustih. Prav za prav ga je pre-budil neprijeten dražljaj, ki ga je občutil na hrbtu. Kar zasklelo ga je, od česa neki, saj je bil brez mrčesa. Po-tenil je preko glave srajco in iskal v njej. Zares! Tu je bila drobna, rumena uš, tam še druga in tretja.

— Odkod? si je tri glavo. Iz mesta je dospel čist, tudi doma niso nikdar redili te živali, te se je moral nalesti kje drugje. Kje je neki ležal vse to noč? Ni se mogel domisliti, tako je bila vsa ta noč zavita v neko neumno meglo, ki je ni znal dvigniti s sebe.

Komaj je mogel s krmežljavimi očmi gledati v svetlobo, ki je je bila izba polna. In ko je zbiral svojo obleko, je zagledal tam samo hlače in čevlje. Ni-kjer pa ni mogel najti bluže, tudi čepi-ce ni bilo, pasu z bajonetom prav tako ne, še čevljev ne.

— Prebedasto je vse to! si je mislil Korlek in je glasno zaklel. Potem je stopil v srajci in hlačah kar bos v ku-hinjo in na dvorišče in je izpraševal se-stre. To so mu dale lepih odgovorov!

— Mrha pijana, sam glej na svoje stvari, kod le kolovratiš okrog kakor potepen pes vso noč! Spravi se že enkrat od tod, Boga bomo hvalile, če te tam ubijejo, ne bo škoda.

— Babe! je jezno siknil. Nato je sto-pal okrog hiše, nikjer ni bilo sledu o njegovih stvareh. In spet ga je pikalo in srbelo zdaj pod vratom, da je bilo že kar preneumno. Odkod le vse to?

Vrednost in kupna cena umetnin

Vrednost umetnine se ravna po ceni, pra-vijo. Ampak kupna cena dostikrat ne od-govarja pravi vrednosti umetnine. Cena in vrednost se nikakor vedno ne sklada. Ru-tinirano delo modnega slikarja, ki se danes dobro plača, je v malo letih že brez vred-nosti; poceni kapljeno delo še neznanega umetnika pa lahko silno narase. Van Gogh ni mogel prodati svojih slik dražje kot po 100 frankov, za ponarejene pa so pozneje plačevali stotisoče. Odkar obstojajo samo »umetniki«, to je po razpadu cehov, so tudi prenehale približno golove in stalne razme-re cen. V srednjem veku je bil slikar roko-delec kakor čevljar in krojač. Plačevali ga niso po njegovem talentu, nego po velikosti slik in številu naslikanih figur. Tudi Dürer je bil plačan kot rokodelec in je pogosto to-žil čez nizke cene. Njegovi bakrorrezi in lesorezi so delo za kruh, ki jih je njegova žena prodajala na trgu v Nürnbergu ali Frankfurtu. Za eno svojih glavnih del je do-bil namesto 300 goldinarjev samo 200. Na splošno so si slikarji redkokdaj pridobili premoženje. Največji so propadli v večji ali manjši bedi. Vermeer je umrl ves zadolžen, Frans Hals v ubožnici, Rembrandt v največ-ji bedi in Michel Angelo, ki je umrl 90 let star po ogromnem delu, je zapustil 8190 zla-tov in 200 skudov. Dnevni zaslužek slikarja

na Holandskem je znašal 4-5 mark; da je zaslužil 10 mark, je moral biti že elaven slikar. Vsa imena, ki se danes visoko cenijo, kakor n. pr. van Goyen, Hobbema, Ruissdael, van de Felde in dr. so zaslužili tako malo, da so se morali lotiti postranskega zalužka kot kuhar, krčmar, pek, davčni prejemnik. Za portrete so plačevali 8-10 goldinarjev. Spričo teh nizkih cen je seveda treba po-misliti, da je bila kupna cena denarja ta-krat znatno večja kot je danes. Predvsem pa je bila prodaja znatno večja. Izredno je bilo plačilo umetnikov v starem veku. Ce-zar je plačal za dve sliki Timomahusa osem-deset talentov (čez 400.000 frankov današnje vrednosti) in sto talentov za sliko Aristida. V budnem nasprotju s tem pa je bil social-ni položaj umetnika. Plutarh piše: Noben dostojen človek, ki vidi Zeusa v Pisi ali Hero v Argosu, si zaradi tega ne bo želel biti Phidias ali Apelles, kajti četudi nam je delo prijetno ali všečno, zaradi tega ni treba, da bi stvoritelj zaslužil, da bi ga skušali posnemati ali biti njemu enaki. Mi cenimo delo, preziramo pa stvaritelja — tako je bilo naziranje antike. V moderni dobi je postalo precej nasprotno; čislajo in cenijo umetnino in stvaritelja, ampak malo kupujejo njegovo delo.

Čuda morskih globin

Potapljalni poizkusi ameriškega raz-iskovalca morskih globin dr. Beebe, ki se je v bližini Bermudskih otokov spustil v svoji podmorski krogli skoro tisoč metrov globoko, so po vsem svetu vzbudile veliko pozornost. Najnovejša poročila o doživet-jih pogumnega učenjaka pričajo, da so ta-ki potapljalni poizkusi zelo važni. Z njimi bo mogoče v polnem obsegu razkriti živ-ljenje v morskih globinah, ki je bilo do-zdaj malodane popolnoma neznano. Dr. Beebe pripoveduje, da je skozi okno krogel ali gondole opazoval na tisoče glo-bokomorskih rib in drugih morskih živali. Bilo mu je tam doli kakor prvim razisko-valcem Afrike, ki so pač domnevali, da bivaajo po nepreiskanim kontinentu sloni, levi, antilope, vendar so bili presenečeni in osupli, ko so zagledali te živali. V globlini dve sto metrov je učenjak doži-vel čuda mnogoterih svetlobnih efektov. Morje je bilo pri pogznavanju vedno bolj barvito in svetlobo izžarevajoče ribe so

poizlele sinje dno s svitom, ki je podobno samo svitu sevajočih zvezd na ledu. Svetlobna izžarevanja teh živali so bila včasih tako močna kakor svetlobni viri, s katerimi je bila opremljena potapljalna priprava.

Na težavno vprašanje, ali bivaajo v mor-skih globinah še neznana orjaška bitja, meni učenjak, da za zdaj še ne more komu-nejvalno odgovoriti. Njegove dosedanje ugotovitve pričajo, da žive živali le tik pod morsko gladino v majhnih globlinah, v večjih globlinah pa samo manjše, tudi mikroskopska majhne živali. Ker je bila globokomorska krogla opremljena s tele-fonsko napeljavjo, da je bil učenjak vedno v zvezi z zunanjim svetom, je na ta način živel v tajnistvenosti med dvema sveto-voma. Ura, ki je bila tako nameščena, da je gibanja potapljalne priprave niso mo-tila, ga je s svojim enakomernimi tiktaka-jem spominjala na oni drugi svet nad vodami.

Da osvežite kri, pijte nekaj dni zopred jutraj čašo naravne »Franz Josefove grenčice«. Od mnogih zdravnikov predpisana »Franz Josefova voda« urav-nava delovanje črevesa, krepi želodec, iz-boljšuje kri, pomiri živce, povzroči, da se človek splošno dobro počuti in da ima jasno glavo. »Franz Josefove grenčice« se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Po imenu jih poznaj

Čeprav je znano, da je mornarska ljube-zen do žensk baje od sila nestanovitna, je vendar zglede zvesta, v kolikor velja la-dji. Večina ladij ima žensko ime. V Lloyd-ovem imeniku trgovskih ladij je več ko 1500 Marij, pri čemer pa še niso všteta z Ma-rijo sestavljena dvojna imena kakor na pr. Anne Marie, Mary Ann, Marie Louise itd. Ženska imena imajo zlasti manjše ladje, jadrnice in ribiške ladje. Vzrok bo bržkone v tem, da je brodar po navadi tudi sam lastnik ladje, ki jo lahko krsti po mili volji. Velike broderske družbe dajejo zad-nje čase svojim ladjam imena, iz katerih se lahko na mah spozna, katere družbe last je ladja. Tako n. pr. se imena ladij jadre-niške družbe Laeisz začnejo s »P«: Pa-dua, Pamir, Peking. Ladje družbe Hansa imajo imena, sestavljena s »F« in »W«: Stolzenfels, Treuenfels, Steigerwald, Wa-genwald. Ladje parobrodne družbe Kosmos so imenovane po ozvezdijih. Parniki družbe Blue Funnel Line imajo imena trojanskih junakov, družbe Canadian Pacific pa ime-na cesaric (empress): Empress of Canada, Empress of Scotland, Na -ja se končujejo ladje družbe Cunard: Campania, Lucania, Mauretania. Pri družbi White Star Line pa so imena na -e Olympic, Titanic, Celtic. Američani krstijo svoje ladje z imeni ka-kor: Zlata vrata, Leteči oblak, Vladarica morja, Holandci dajejo najraji imena s

vrouw (gospa): Vrouw Gesa, Vrouw Zwa-antje, Goede Vrouw. Včasih pa tudi ime-na, s katerimi se izraža zadovoljnost: Wei-te vreden (Prav zadovoljen), Ons geoegeen (Naša zadovoljnost) Najlejša imena imajo skoraj gotovo irske ladje na pr.: I am alone (sam(a) sem), Were here (tukaj smo), The girl I love (dekle, ki jo ljubim).

Plavajoč avto

Je izumil neki nemški inženjer. Pogost v ro-di se vrši z lopaticami, ki so nameščene na gibljivi osi, krmarenje pa s prednjimi kolesih katerih prečke so opremljene z le-senimi koluti. Vozilo tehta štirinajst cen-tov in doseže proti vodi brzino desetih kilometrov. V mirni vodi se brzina smatno poveča. Vodni avto se bo uporabljal poseb-no s pridom pri povodnjih in reševanjih. Prehod s suhega v vodo in obratno se la-hko izvrši brez težkoč in okoliščin.

Tudi rekord!

Mestece Cvikova na Češkem, ki šteje 5000 duš, si lahko neomejeno lasti sloves da je najbolj zdravo mesto na svetu. Urad-na statistika je ugotovila, da je do malega 7% vseh prebivalcev v mestu starih nad 70 let, 331 oseb, med njimi 137 moških in 195 žensk pa je prekorajilo 70. leto. Ampak hkratu so tudi ugotovili, da prihodnji rod ne bo nihal tega slovesa, ker so zdravniške preiskave dognale, da je zdrav-je mladine dokaj slabo, in sicer zaradi slabih razmer v prehrani in stanovanju.

Vedno sodnik.

Sodnik svojih hčeri: Kaj pa dela ta fant zopet pri nas? — Snubit me je prišel papa. Kaj naj mu odgovorim? — Tri dni zaradi beračenja, pogojno.

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

Ko sta dospela še Tonček in Anzek, mu tudi ta dva ništa vedela kaj več po-vedati. Sama sta se v jutru prebudila v krčmi, ničesar ništa pogrešala, samo tiste živalce. In še smejala sta se Kor-leku, potem pa so šli vsi trije seveda pogledat v krčmo, tam krčmarica ni prav tako ničesar vedela. Obsedeli so in pili spet, saj jutri v jutru bo treba biti že v mestu, v dveh, treh dneh pa odri-nejo tudi od tam. Zato pa bo treba še nove korajže. Še je srbelo Korleka, kako pojde takole v mesto, gotovo ga še zapro, no, pa se je kmalu vendarle spet potolažil.

Tisto so prepevali: — Kaj so to za eni fantje... Tedaj pa je skozi okno v krčmo pogledala Pepca, tista kraj gošče, majhna, a okroglega života, ki se fantov še nikoli ni branila. Obraz ji je bil posejan s hrastavimi bradavič-cami, lepa ni bila, njen nasmeš pa ven-dar ni bil neprijeten.

Zdaj se je Korlek v haju vsega domi-slil, kakor da se je z njegovih oči odru-ščila mrena. Pri tejje vražji Pepci je bil kraj gošče! Iz krčme ga je zdaj klicala. In res! Prinesla mu je bila čepico z zlomljenimi krivci, pobruhana blužo, pas z bajonetom, čevlje in celo gasilski rog. Glej, kako se mu smehlja, kar všeč mu je ta vražja Pepca, da le spet ima vse svoje stvari!

— Pozabil si vse to, gotovo si pre-več pil, in izginil si kar naenkrat, pa sem te še klicala nazaj. Lahko bi bil še ostal, še uro vsaj...

— Saj res, da sem bil pri tebi. Ali zdaj stopi v krčmo, srhni požirek vina, ko si mi vse to prinesla, prav, saj me je že srbelo.

Pepca se nič ne brani, pa že sedi v gostilni med fanti vojaki, ki jo bošajo

in objemajo, potem trkajo in pijejo. Pa zaskeli Korleka spet v hrbtu, vražja smola ta reč z mrčesom. Domišli se in izpod namršnenih obrvi sikne v dekle:

— Saj bi ne bilo nerodno pri tebi, sa-mo da bi se ne bil tam uši nalezel, to pa mi ni kar nič po godu...

— Ne žali me, kaj takega mi še ni-koli ni nihče očital, da veš! Sram te bodi, da me spraviš v slab glas! To je tvoja hvaležnost, da sem ti odprla, ko si cvilil pod oknom, dolgin nemarni!

— Tu jo imaš! si je segel Korlek pod srajco za vrat in že je počil na mi-zo v vlnsko lužo drobno, rumeno živali-co. — Tvoja je, tu jo imaš, nemarnica! — Ubijajo naj te tam doli, nesram-než mehvalcevi! je zatulila in še gosto kopicco preidevok je nametala nanj, po-tem pa so jo vsi trije pognali čez prag. Kar tekla je vsa rdeča od jeze v ovink-ku za vas in tja h gošči.

Še so se smejali fantje, še so pili, še so peli, dokler ni minil dan. In ko je minila tudi še noč, so se v zgodnjem jutru napotili k vlaknu in z njim v me-sto.

Za tri dni je stala stotinja jungšicev pred kolodvorom. Stotnik jim je govoril o junaštvu, ki bodo z njim ti mladi in zavedni borci rešili Avstrijo, domo-vino. In tedaj, ko je ob koncu govora godba udarila cesarsko himno, je zasr-bele Korleka na hrbtu in prsih, ni mo-gel drugače, pa se je z levico popra-skal. Seveda je to opazil v tem sveča-rem trenutku debel, zadirčni nared-nik, na hud pogled je nabodel Korleka in polglasno siknil iznad trdih, črnih muštac:

Smrkavec, ki se čoha ob cesarski pesmi!

Manifestacija kmečke mladine v Novem mestu

V velikem številu se je lepe prireditve prebivalstvo udeležilo iz vsega novomeškega sreza — Krasen sprevod — Nagovor bana dr. Marušiča

Novo mesto, 2. septembra.

Danes so se tu vršile velike kmečke manifestacije, katerih se je udeležila tisočglava množica kmečkega in mestnega ljudstva. Popoldne se je v prvih jutranjih urah pričelo vrvenje po mestu kljub dežju, ki je motil prireditve. Popoldne je bila živinska razstava govoda in konj. Ob 11. se je pripeljal z avtomobilom ban dr. Marušič, ki je po kratkem postanku nadaljeval pot v kraje, prizadete po težjih neurjih zadnjih dni. Spremljali so ga sreski načelnik Friderik Logar, novomeški župan dr. Josip Režek, župan okoliške občine Smihel-Stopiče Matko, nar. poslanec Klinc, načelnik kmetijskega oddelka banske uprave inž. Zidanski, nar. posl. Mravljec in drugi. Odpeljali so se v avtomobilih proti Brusnicam na Gaberje, Stopiče in Trško goro, nato pa se vrnili v mesto na kosilo.

Popoldne ob 3. se je razvila velika povorka kmečke mladine, izpred podružnice kmetijske zadruge. Na čelu je jahal kmečki fant z veliko državno trobojnico. Sledila je kmečka konjenica, njej kolezarji, nato pa vozovi z različnimi skupinami kmečkega dela, vsi lepo okrajeni in skoro na vsakem vozu harmonikar. Med tisočglavo množico, ki se je zbrala na trgu, so žele posebno obkudovanje devč s poljskim orodjem iz Belokrajne, ki so se v Novem mestu ustavile na potu na festival v Ljubljano. Pozornost je vzbujal voz kmetijske šole na Grmu, ki je predstavljal mlekarino.

Na balkonu mestne hiše so se ob mimohodu povorke zbrali ban dr. Marušič, novomeški župan in banovinski svetnik dr. Režek, sreski načelnik Logar, inž. Zidanski, dr. Vebler ter narodna poslanca Klinc in Mravljec.

Po sprevodu se je vršilo na Loki vel-

ko manifestacijsko zborovanje, ki ga je otvoril predsednik pododbora Zveze kmečkih fantov in deklet g. Zarko s pozdravom vsem odlikanim predstavnikom. Ban dr. Marušič je bodril zbrano mladino k vztrajnemu in požrtvovalnemu delu za kulturno, gospodarsko in nacionalno povzdigo našega podeželja v dobrobit vsega jugoslovenskega naroda.

Nar. posl. Mravljec je sporočil pozdrave vodstva Zveze kmečkih fantov in deklet in pozdrave ministra g. Ivana Pucelja. V svojem govoru je nato opozarjal na 10 letnico ustanovitve organizacije kmečke mladine in orisal dosežene uspehe. Tudi on je pozval kmečko mladino, naj se tesno oklene svoje organizacije, ki naj jo vodi v boljšo bodočnost našega kmečkega ljudstva.

Ravnatelj meščanske šole Anton Merzic je pozdravil nato zborovanje v imenu »Kmečke prosvete«, podčrtal potrebo kmečke samozavesti in pozival h kulturni izobrazbi kmečke mladine. Ob koncu je spregovoril še ravnatelj kmetijske šole na Grmu inž. Zupančič, ki je poudarjal potrebo strokovne izobrazbe kmečke mladine, zlasti v današnjih težkih časih, ko ni več dovolj, da dela kmet samo z rokami, marveč mora delati tudi z glavjo.

Z lepimi besedami je nato predsednik g. Zarko zaključil manifestacijsko zborovanje, nakar se je razvila prijetna zabava, ki so jo otvorili Belokrajci s svojim črnomeljskim kolom. Sledila je razdelitev nagrad za najboljše skupine v sprevodu. Prvo nagrado so dobili Belokrajci, drugo skupina kovačev, tretjo pa skupina predic. Istočasno so bile razdeljene tudi nagrade na razstavi živine. Zaradi dežja se je ljudska veselica zvečer nadaljevala v prostorih hotela Soklič.

Slovenske šole na Tržaškem pred 20 leti

Ob tretji obletnici zadnje slovenske šole v Primorju

Trst, 1. septembra.

Pred tremi leti nam je fašistični režim uknil poslednjo slovensko ljudsko šolo, ki smo jo vzdrževali celo z lastnimi privatnimi sredstvi. Bil je to poslednji člen v verigi krivdic, ki jih je prizadejala fašistična Italija po svojem zastopniku Gentilu jugoslovenskemu ljudstvu v tako zvanih novih pokrajinah in njegovemu visoko razvitemu osnovnemu šolstvu. S šentjakobsko šolo je bila ukinjena ena največjih, najmodernejših in celo po svojih vzgojnih uspehih ena najboljših šol na vsem Primorskem, kar so morali nekod priznati tudi tržaški Italijani sami. Toda nasti je morala tudi ta poslednja postojanka slovenske kulture, ker je bila v primeri z italijanskimi šolami vse preveč — barbarska.

Kakor nalaže za to obletnico je tržaški »Piccolo« objavil daljši članek o javnih in privatnih šolah pred 20 leti na sedanjem ozemlju tržaške občine. Teh šol je bilo v šolskem letu 1912/13: 22 mestnih ljudskih šol s 16.500 učenci, 13 italijanskih meščanskih in nadaljevalnih šol s 3000 učenci, 3 državne osnovne šole z 2700 učenci, 2 meščanske s 500 učenci, dalje 11 privatnih italijanskih in nemških šol s 1800 učenci in 12 italijanskih in nemških srednjih šol s 5300 učenci. Po zelo skromnih aproksimativnih računih je bilo od vseh teh 29.800 učencev in dijakov najmanj 2600 slovenske in hrvatske narodnosti. Poleg teh pa je bilo na Tržaškem 10 osnovnih in 10 nadaljevalnih šol, in sicer v Barkovljah, Rojani, Skednju, pri Sv. Ivanu, na Katinari Opčani, Proseku, pri Sv. Križu, v Trebtaih in Bazovici s skupno 4300 otroci, in dve privatni osnovni ter ena nadaljevalna šola pri Sv. Jakobu in v mestu s skupno 2100 dece, ki so bile vse slovenske. Šentjakobka, tedaj CM-šola je bila med vsemi tržaškimi šolami največja, saj je bilo zadnja leta pred vojno v njenih 29 razredih zbranih po 1500 in še več slovenskih otrok. Poleg vsega tega pa je leto za letom dosegla tudi najboljšo učne rezultate.

muna rešil svojega tovariša. 25letni voznik Peter Ortak iz Grahovega pa je dobil bronasto medaljo in 400 lir, ker je, čeprav slab plavac, rešil iz Bače svojega znanca Ivana Droleta.

— Smrtna nesreča. V ponedeljek je v tržaški bolnici umrl istriški kmet Anton Filipar, ki ga je dan pred povozil neki laški motociklist. Pokojni Filipar zapušta številno družino, ki v njim izgublja nad vse skrbnega očeta in skrbnika.

— V Trstu je v ponedeljek umrl g. Anton Verč, oče zdravnik dr. Marcela Verča. Pokopali so ga ob veliki udeležbi šentjakobskih Slovencev v torek popoldne. Zalujoči družini naše sožalje!

— V Brtikoh pri Kopru so te dni likvidirali tamkajšnjo kmečko hrznilnico. Likvidacija je zahtevala koperska fašistična organizacija.

RADIO

Ponedeljek, 3. septembra.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Poročila. — 13: Napoved časa. — 13.05: Predavanje ZTOI: Propagandni obrtni teden. — 13.20: 17.30: Solistični koncert: Veršičeva - Dermola - Petrovič (prenos z velesajma). — 13.30: Radio orkester. — 19.10: O velesajmu (Zdravko Gosak). — 19.30: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magajna). — 19.50: Čas, jedilni list. — 20: Prenos iz Beograda: O ciljih nacionalne vzgoje. — 20.30: Prenos Mozartove opere »Carobna piščalka iz Beograda. V odmoru napoved časa in poročila.

BEOGRAD 18: Narodna glasba. — 19: Orkestralni koncert. — 20.30: Mozartova opera »Carobna piščalka«. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 20: Koncert orkestra. — 20.30: Prenos opere iz Beograda. — PRAGA 19.10: Simfonični jazz. — 20.15: Prenos iz Brna. — 22.15: Plošče. — BRNO 19.25: Koncert iz Prage. — 20.15: Spevoigra. — 22.15: Prenos iz Prage. — VARŠAVA 22.15: Orkestralni in pevski koncert. — 20.15: Laha glasba. — 23: Ples. — DUNAJ 11.30: Plošče. — 12: Koncert dunajskih simfonikov. — 16.40: Koncert solistov. — 17.10: Joh. Brahms in njegovi »Madžarski plesci«. — 17.40: Plošče. — 19: Prenos Verdijeve opere »Aidec iz državne opere. — 22.50: Plesna muzika. — 24: Sramet kvartet. — BERLIN 20.15: Iz dežele svetlih nočic. — 21.25: Nordijski bačhanal. — 22.50: Laha glasba. — KÖNIGSBERG 20.05: Kompozicijski večer. — 21: Mešan glasben in literaren program. — 22.30: Orkestralni koncert. — MÜHLACKER 20.10: Plesni večer. — 21: Program iz Königsberga. — 22: Violinske skladbe. — 23: Koncert orkestra. — 24: Laha glasba. — BUDIMPEŠTA 17.30: Plesna glasba. — 20.10: Zborovsko petje. — 21.15: Operni orkester. — 22.15: Ciganeska godba. — RIM 17: Orkestralni in pevski koncert. — 19.30: Plošče. — 20.45: Mešan glasbeni program.

Torek, 4. septembra.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Poročila. — 13: Čas, plošče. — 17.30: Cerkveni koncert frančiškanske pevskega zbora (z velesajma). — 18.30: Plošče za otroke. — 19: Otroška ura (Cirila Medvedova). — 19.25: Jurij Strossmajer in jugoslovenska ideja. — 19.50: Čas, jedilni list. — 20: Duetni citraški koncert: gg. Mezzolite in Skalar iz Beograda. — 20.45: Radio orkester. — 22.10: Čas, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

BEOGRAD 18.30: Klavirski koncert. — 19.10: Narodne pesmi. — 20: Plošče. — 20.30: Igra. — 21: Orkestralni in pevski koncert. — 22.45: Laha in plesna muzika. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 20.15: Slušna igra. — 20.45: Pevski koncert. — 21.15: Klavirske skladbe. — 21.45: Plošče. — 22.15: Godba za ples.

Sportna nedelja

Dve dragoceni točki Primorja

V važni prvenstveni tekmi z Gradjanskim so črno-beli zaslužno zmagali in se spet povzpeli na vrh tabele

Ljubljana, 2. septembra

Kljub raznim sportnim prireditvam izven tekmovalnega za državno prvenstvo v nogometu — saj se je danes v Zagrebu končala največja lahkoatletska prireditev na Balkanu in je razen tega tudi naša obrambna nogometna enajstovica v Pragi odigrala veliko mednarodno tekmo z brati Čehoslovaki — je obsegal tudi domači prvenstveni spored štiri zanimiva srečanja, med katerimi je bilo ljubljansko — mod Primorjem in Gradjanskim — vsekakor najvažnejše.

Sportna publika v Ljubljani je bila na današnji dogodki na igrišču Primorja dobro pripravljena. Naš jačji zastopnik v ligi je imel prestati trdo preskušnjo, ki bi ga skoraj mogla stati obstanek v ožjem tekmovanju, in sicer tembolj, ker je bila današnja tekma — razen reprize domačega »derbyja« — zadnja tekma, ki jo je igral na svojem igrišču. In še številne druge okoliščine so bile povod, da je bilo zanimanje za današnji nastop črno-belih nenavadno veliko. Ker je bilo vreme naklonjeno — velika večina sicer odsotnih prijateljev nogometne igre je zaradi dežja in hladu ostala v Ljubljani — je imela današnja prireditev obisk kakor že dalj nobena.

Po tipični prvenstveni borbi — in še zmagonosni zgoditki je padel iz zasluženih prisojene enajstmetrovke — je Primorje osvojilo svoji dve dragoceni točki in zdaj lahko z najboljšimi nadami gleda v bodočnost. Točka ali dve se bosta že se dali dobiti in potem je problem rešen. Zaenkrat je situacija več kot ugodna; Primorje je spet na čelu tabele in obenem s Haškomo prav resen pretendent na dokončno prvo mesto v naši skupini. Seveda bo prišlo še marsikaj vmes, toda prognoze, da bo Primorje definitivno ostalo v ožjem tekmovanju in bo Gradjanski ostal na zadnjem mestu se ne dajo več mnogo maštati. Sicer pa se vsi ti računski nanašajo na igro z žogo, ki je okrogla...

Slika prvenstvene tabele v skupine je po današnji igri naslednja:

Primorje	3	0	3	6:2	6
Hašk	4	3	0	7:4	6
Ilirija	4	1	0	3:4	2
Gradjanski	3	0	3	0:4	0

V naslednjem naše poročilo:

nasprotnik z boljšim in brezobzirnejšim startom vedno prestregel. Po Janežičevem odhodu pa se učinkovitost domačega napada še huje zmanjša, odslej ima ožja obramba čedalje težavnejše delo. Takoj po zgoditku uvede Gr. v igro stopnjevan tempo, igra se z bliskovito naglico prenaša s polja v polje; z ene strani na drugo. Toda branilska vrsta Pr., vedno z nova ojačevana s krilci in tudi z napadalci je vsem naskokom nasprotnega napada kos. Zemljčič je v napadu osamljen, odbojni udarci grede vedno v njegovo smer, v 35. min. ga Pepček pošlje lepo naprej, njegov strel na gol gre za las mimo cilja in uprosta veliko šanso. V 41. min. strelja Zemljčič zadnji kot za Pr., potem je Gr. večinoma zopet v napadu.

V začetku drugega polčasa se pojavi Janežič na svojem mestu, toda do konca igre ostane neaktiven zaradi blezere v desnem ramenu. Značilno je, da je Rajković šel protestirat k sodniku, češ, da ne sme pustiti Janežiča igrati. Gr. izvaja prve minute drugega polčasa premišljene kombinacije, kmalu pa se igra razcepi v neprestane aute. Kažejo se prvi začetki zavlačevanja s strani Pr. in ta taktika igračev Gr. čedalje bolj na živce. Gr. ima intaktno moštvo, je boljši v startu, in to mu daje precejšnjo premoč v polju. Negleda na to je igra raztrgana, prepletena z mnogimi fouli, igra se zelo ostro, sodnik mora vedno znova piskati, včasih posrečeno, včasih zgrešeno. Toda pod vsem tem igra zelo trpi in se ne more povzpeli na višino, ki bi dolikovala borbi dveh ligešev. V 14. min. strelja Zivković iz velike razdalje zelo nevarno prost strel in Starec ga komaj zaokrene preko prečke. Gr. dobi svoj prvi kot. Strelja ga Premr pa ga Starec ukroti. Odslej ima tudi Starec mnogo dela, pa ga opravi sigurno in brezobzirno. Gr. pojača svoj napad s Hüglom, ki ga nadomesti Antolković, saj obramba Gr. je zelo redko v težavnejšem položaju. V naslednjih minutah rešuje obramba Pr. v kote, igra je skoraj stalno v polovici Pr., le poredkoma prihaja Zemljčič, ki ostane edini poleg nesposobnega Janežiča v napadu, naprej, parkrat bi se mu še celo posrečilo ustvariti kako situacijo, pa ni nikogar na mestu pred golom. V 31. min. je naposled pred golom Pr. zelo nevarna situacija, še v zadnjem hipu utegne Starec izloksati žogo iz nevarne smeri, potem poletne igra naprej v znamenju zavlačevanja. Napad Gr. igra pod vtisom te taktike zelo nevarno in si ne more priboriti nikakrve resnejšega položaja. Še zadnji kot v 39. min., ki ostane zopet brez koristi. V 41. min. napade Zemljčič ostro Kokotoviča, sodnik promptno zvižga foul, kljub temu izvaja skoraj kompletno plavo moštvo nanj in se ga Hügl ter Pikič tudi dejansko lotita. Posredovati mora celo redarstvo, končno se duhoviti pomirijo, sodnik ne izključi nikogar, Kokotovič se valja ob avtovi črti, in Sinković izvede prost strel. V poslednjih minutah se položaj ne spremeni, rezultat

Gradjanski je izgubil tudi svojo drugo ljubljansko bitko. Ne tako prepričevalno kot prvo in šele po velikih naporih in zaigranih igri, toda za to tekmo se je vse drugega pripravil in pripeljal s seboj v Ljubljano res vse, kar morejo najboljšega v taktni v modri dres.

Za prireditve je vladalo veliko zanimanje. Ob vremenu, ki je bilo nogometni prireditvi kar najbolj naklonjeno, se je zgrnila na igrišče množica preko 2000 navdušenih gledalcev, ki so v veliki večini »navijače za domače in s tesnobno skrbjo, zlasti v drugem delu igre, vedno znova gledali na kazalec, ki se jim je vse prepričavi pomikal proti 45 minuti.

Dve predtekmi

sta bili uvod v veliko bitko. V prvi so Marsovec premagali Svobodaše z 2:1, drugo uvodno partijo pa je igrala trboveljska Dobrna s primorjansko drugo garnituro. Po lepem uvodu, v katerem so pokazali nekaj dobrih kombinatorskih potez, so Trboveljčani prišli v vodstvo, pozneje pa so podlegli rutini nasprotnika, ki je imel v svojih vrstah nekaj moči iz ligaškega moštva, in končni rezultat se je glasil 5:1 za domače. Sodil je dobro g. Pfunder.

Primorje : Gradjanski 1:0 (1:0)

Primorje: Starec—Hassl, Bertoncclj I.—Zemljak, Slamič, Boncelj—Janežič, Pupo, Bertoncclj II., Jež, Zemljčič.

Gradjanski: Bratulič—Hügl, Rajković—Premr, Pikič, Sinković—Sipos, Pospisil, Zivković, Antolković, Kokotovič.

Nastop moštve je bil burno pozdravljen, posebno domači so bili deležni viharnega pozdrava. Sodnik je s Pikičem in Hasslom kmalu opravil formalnosti, potem je dal znak za pričetek.

Igro odprl črno-beli napad in je nekaj minut v drugi polovici polja. Nevarne poteze z obeh strani, prvi modri napad po Siposu konča v autu, toda Gradjanski prvi uredi svoje vrste. Tako ima Starec že kmalu nekaj posla, toda obramba pred njim mu zelo olajša delo. V 8. min. bje Zemljčič 1. kot, toda Premr odbije v polje, nato je v 10. min. Pepček zelo nevarno pred golom, ali Rajković ne izbira sredstev. Sicer je Gr. terensko nekoliko močnejši, vendar do nasprotnikove obrambe, ki je od vsega začetka trda kot zid. V 13. min. se napadi Gr. izoblikujejo v prvo šanso; Antolković predre zelo nevarno in odda prvi resnejši strel na gol, toda žoga je previsoka, Gr. je zapravl svoj prvo šanso. V drugič se mu nasmehtne ugodna prilika v 16. min., Sipos elegantno pobegne Boncelju in Bertoncclju, njegov lepi center povzame Antolković v čisti poziciji, pa udari mimo šele v 19. min. se domači spomnijo, da imajo Janežiča na desnem krilu, iz njegove prve akcije rezultira kot, iz njega se izčimni prosti strel, ki ga zelo nevarno izvede Pepček, toda Bratulič je na mestu. Zemljčič 2. kot, toda Premr odbije na cedilu, v 22. min. ostane obramba P. na cedilu, kompleten modri napad je v borbi s samo obrambo, pa Antolković zaključil akcijo s strelom preko. Počasi prehaja igra v svoj nepričakovani višek: v 24. min. zelo lepa kombinacija Pepček—Pupo—Janežič, in ta potegne v zelo pozicijo, pri tem ga Rajković surovo zvrne, da obleži in zapusti igrišče. Upravičeno enajstko izvede Slamič zelo precizno, in bitka je z

ostane 1:0 za Primorje

Gradjanski je nastopil komplet in je bilo videti, da se je za to tekmo dobro pripravil. Saj se mu je nudila poslednja šansa, ga se v naši grupi uspešno plisira. Moštvo je zagrizeno igralo, mnogokrat tudi prekomerno ostro. Naravno, da so potem tudi domači ubrali ostrejši način igre. V plavem moštvu je bila srednja vrsta na višini. Zlasti sta dala uspešno partijo oba stranska krilca, Premr je do kraja dobro držal Zemljčiča, dočim je imel Sinković večji del igre zelo olajšan posel. Obramba je bila zanesljiva, ostra, zlasti je Rajković startal pogumno in vill fizično šibkejšim nasprotnim napadalcem precejšen respect. V napadu, sta bila najboljši obe krilci. Sipos v prvem polčasu, Kokotovič v drugem. Zivković se ni mogel preveč uveljavljati, ker je bil dobro držan, spoški se nista mogli enakovredno uvrstiti v kvintet.

Črno-beli so ostali svojim prijateljem v tej igri mnogo na dolgu. Do Janežičeve blezure niso mogli povezati svoje sile bolj igre in so morali posvetiti svoje sile bolj obrambnem delu. Napad je bil najslabši del moštva, edini pozitiven igralec v napadnem kvintetu je bil Pepček, ki je mestoma moral igrati tudi srednjega krilca, pa še vedno gradil v napadu. Ni imel pravega stika ne na desno ne na levo. Zemljčič se je deloma v drugem polčasu popravil, vendar se je enako kot Jež in Pupo dal startati, in tako ni mogel napad se povzpeli do svoje običajne prodornosti. Srednja vrsta je z izjemo Slamiča, ki je vsaj defenzivno odlično zaigral, zelo zatajila. Oba stranska krilca sta igrala pod svojo običajno formo. Bitko je predvsem odločila ožja obramba, v kateri so bili vsi trije od začetka do konca enako zanesljivi, požrtvovalni. Dobro sta se razumevala Hassl in Bertoncclj in igrala vse čas skoro brezhibno.

Konec igre je pozdravilo občinstvo z burnim zadovoljstvom. Posebnega aplavza je bil deležen sodnik g. Kapp (iz Sarajeva), dasti ga ni zaslužil. Grešil je mnogo v presoji foulov, sicer na obeh straneh enako. Bil je tudi premalo avtoritativen, spuščal se je vedno znova v razmotrivanja z igralci, kar so naposled modri izkoristili in se ga hoteli lotiti celo dejansko. Negleda na vse to, je bil objektivni, in to je naposled glavna vrtilna sodnika.

Ostali izidi

Novi Sad: Vojvodina : Tri zvezde 1:1 (1:0).

Kragujevac: Radnički : Gradjanski (Niš) 5:1.

Dunajsko prvenstvo. Včeraj in v soboto so bile na Dunaju odigrane naslednje prvenstvene tekme: Rapid : Libertas 7:1 (5:1), Hakoak : FAC 3:2 (1:1), WAC : Wacker 2:2 (1:1), Admira : FC Wien 4:0 (2:0), Sportklub : Austria 1:0.

Turnir SK Reke

V okvirju prireditev ob oficelni otvoritvi svojega igrišča je priredila SK Reka dobro obiskan turnir domačih klubov, na katerem so bili doseženi naslednji rezultati:

Reka je zmagala nad Jadranom s 2:1. Grafika in Slovan pa eta igrala najprej neodločeno 1:1 in šele v podaljškju 2 krat 10 minut je Grafika zabil 2. gol in se tako kvalificirala za finale.

V finalu je Grafika porazila Reko s 3:0 in si tako zaslužno osvojila dragocen pokal prireditelja.

Nogomet v Mariboru

SK Železničar : SK Celje 4:1 (2:0). Maribor, 2. sept.

Pred maloštevilnim občinstvom se je danes popoldne vršila prijateljska tekma med Železničarji in Celjem. Kljub zmagi Železničarji niso izpolnili pričakovanj in je bila polnovredna je krilskih vrsta. Najboljši mož na polju sploh je bil njihov vratar Švaighofer.

Celjani niso opravičili rezultatov, ki so jih doslej dosegali na domačih tleh. Razen brezprimerne požrtvovalnosti niso pokazali posebnega znanja in je svoje delo opravila edino obramba.

V predtekmi je rezerva Železničarja zmagala nad varaždinsko Svobodo z 2:1 (0:0).

Sportni dan Olimpa

Celje, 2. septembra.

Celjski Olimp je priredil danes svoj 6. sportni dan, na katerem je imel razen več nogometnih tekem tudi lahkoatletski spored, katernga so se udeležili številni atleti celjskih klubov.

V nogometnem sporedu je najprej SK Štore zmagal nad rezervo Olimpa s 3:1 (1:0), nato pa mladina Celja nad mladino Olimpa s 4:1 (0:0). V glavni tekmi je Olimp nastopil proti mariborskemu Rapidu in izgubil z 1:4 (1:1). Do odmora sta bila nasprotnika enaka, nato pa so domačini pokustili. Rapid je bil boljši v vseh formacijah. Edini gol za Olimp je bil lestni gol Rapida, ki je s svoje strani zabil dva gola iz enajstmerovke. Gledalcev je bilo okoli 400.

Iz akvaristove torbe

O školjki prilepki in drugo

Jesenski kratki dnevi se nam bližajo. Svetloba pomena po jakosti, a tudi dnevi postajajo krajši. To vse vpliva nepopoljno na rast rastlin in na proizvajanje kisika, kajti rastline so v akvarijih, ki nimajo prezračevalnikov ali pa stalnega pritoka sveže vode, glavne dobaviteljice kisika. V pregošto objudenih akvarijih začno ribe že v tem času hitreje dihati, a prej ali slej pridejo pod gladino, kjer plavajo noč in dan v posevni legi vsrkavajuč zrak. To je prava muka za ribe, za akvarista pa resen opomin, da bo treba skrbeti za kisik. Zelo učinkovito sredstvo proti temu zidu je izpustiti ribe v prostvo vodo. Pri toplovodnih je pa zadeva težja, kajti njih ne moremo izpustiti, temveč si moramo poiskati akvarista, ki bi jih prevzel. Naglo nadomestimo uporabljen kisik s prekisom (H₂O₂), ki ga razredčeneva v bokalu vode, vlijemo vsakodnevno v akvarij. Pet žličic prekisa dnevno zadostuje za petdesetlitrski akvarij, v katerem živi 10 do 15 manjših ribic. Tudi menjanje vode je sredstvo za nadomestitev kisika, pri čemer se mora paziti, da je sveža voda ravno tako topla, kakor voda v akvariju.

Zanimivo je, da začne tudi v gosto zarašah akvarijih, zlasti v onih, kjer je vsaj rmanec in smrečica, primanjkovati kisika. Navedene rastline pa tudi vse ostale rastline uporabljajo preko noči tudi precej kisika. Zaradi tega moramo rastline razredčiti. Sicer je pa v gosto zaraščen akvariju tudi premalo svetlobe, in kjer ni svetlobe ni kisika. Praktični, ali precej dragi za vzdrževanje enakomerne količine kisika so prezračevalniki, katerim uhaja zrak v obliki drobnih mehurčkov in dvigajoč se polagoma od tal do gladine odda vodi na svoji poti kisik in druge za rastline potrebne snovi. Sestavni deli prezračevalnikov so: kovinasti kotel valjaste oblike, manometer ventil za reduciranje pritoka zraku, gumijeva cevka, kratka niklasta ali steklena cevka in razprševalnik. Kupci te naprave naj jo preizkusijo, s čemer si prištedijo razočaranje. Pri preizkušnji pogreznemo kotel do manometra v vodo, da vidijo, ali uhaja zrak iz napolnjenega kotla ali kjerkoli na drugem mestu. Zatem si ogledajo delovanje razprševalnika. Pri okroglem razprševalniku oblike nizkega valja ali pa zamaška iz plutovine naj uhaja zrak v obliki valja, ki ga tvoriyo najdrobnejši mehurčki; pri razprševalniku iz votlice ali plovcva naj uhaja zrak tudi v najdrobnejših mehurčkih. Bolj prikladni so okrogli razprševalniki, ker nam je omogočena regulacija velikosti zračnih mehurčkov. Prezračevalnik, ki nima ventila za reduciranje zraku, je manj vreden, ker uhaja zrak neredno, pojemajoč. — To so torej sredstva, s katerimi utegnemo učinkovito nadomestiti porabljen kisik.

Kisika pa ne bo zmanjkalo v akvarijih, ki so redko objudeni in kjer so rastline zasidrane v zemlji. V zemlji, v katero smo vsadili podvodni sveder ali pa podvodno strelušo, postanejo rastline visoke, krepke, listi so široki. V domačem akvariju sem zmeril labompo, ki je bila vsajena v ustrežajoči zemlji. Merila je dva metra in na brstičih, ki jih je pogmala nad gladino, so se pojavili šestolistnati beli cveti. Tudi podvodna streluša ali Sagittaria je cvetela. Njen cvet ima trisetne bele liste, kakor žabji šejek (Hydrocharis morsus ranae). Torej zemljo v akvarij in ne preveč, zato pa lepo razvitih rastlin!

Strelna treščila v letalo

Pariz, 2. septembra. AA. Pri Oressonu v državi Missouri je strela zadela v nočno letalo. 5 oseb je ubitih.

Monopol za slivovko na Bolgarskem

Sofija, 2. septembra. AA. Izšla je nova vladna naredba, ki uvaja monopol slivovke na Bolgarskem.

TEDEN DNI FILMA

Sezona se je pričela

Kinematografska sezona v Ljubljani se je pričela. Konec je poletnih repriz. Neoporečno, videli smo v ponovnem predvajanju mnoge dobre filme, ali vendar je vsa pozornost ljubiteljev filma vsako leto obrnjena na napovedani novi sezonski spored. Že nekajkrat smo v naši rubriki govorili o številnih novih delih, ki jih bomo letos lahko gledali na filmskem platnu tudi v Ljubljani. Elitni kino Matica je kot premierni kino zagotovil najboljše filme nemške, francoske in ameriške produkcije. Enako so zagotovljeni tudi najboljši kulturni filmi, ustvarjeni z velikanskimi žrtvami, z vsemi sodobnimi tehničnimi sredstvi ter s silno iznajdljivostjo filmskih operaterjev.

Začetek je dober. O tem najboljše pričajo popočinoma razprodane dvorane Elitnega kina Matica, ki je za otvoritev izbral ljubko opereto: »Kraja valčka«. Se posebno srečno pa poleg žurnala popojniva dvorani spored sijajna »Silly-simfonija«, ki daleko presega vse, kar smo doslej črtastega videli na platnu. Mickey-miška in vse slične otroške groteske se lahko smatrajo le za predpripravo k temu, kar so roke ameriških risarjev ustvarile s to simfonijo. Čudovita je simfonija barv, glasbe in dejanja. Očitno je bila Silly-

simfonija pripravljena za lanski predbožični čas, da je predložila ameriški otroščadi, kako Božiček zbira otroške želje in potem nagradni božične darove. Poetična sila tega ljubkega dela je tako močna, da gledalca na mah zamakne v pravični svet in v predbožično nastrojenje. Sredi predstave občinstvo glasno izraža svoje zaupanje in zadovoljstvo — odrasli so kakor otroci. In to je najlepše. Želimo, da bi v tekoči sezoni videli še mnogo takih ali vsaj sličnih prediger.

Film »Kraja valčka« bo tekel do 5. t. m., nato pa se nam predstavi Kiepara s svojo mlado ženo Martho Eggerthovo v novem velikem filmu »Pesem z neba«. Že prizori, ki jih za pokušajo in vabo predvajajo, dajo slutiti, da je ta film mojestrovina po vsebini in režiji, zlasti pa še po Kieparovem tenorju in po Kempovem humorju.

Sibila Schmitzova izvrstno glumi svojo vlogo v novem letalskem filmu: »Tekmecl zračnih višav«

Boza Barsony, vesela subretka, ki tudi po svoje pripomore k živahnosti filma »Kraja valčkov« v Matici

Wolfgang Albach Retti, priljubljen ljubimec, bo letos nastopal v več filmih Ufe

Martha Eggerthova, sedaj soproga Jana Kiepara, v zabavi, petju in igri enakovredna partnerica. Videli in poslušali jo bomo od četrta dalje v filmu »Pesem z neba«

Žena v sodobnem svetu

Žensko delo in zakon o minimalnih mezdah

Pretekli teden so poročali naši dnevniki, da je Delavska zbornica izgotovila omenjen zakon in pravilnik o minimalnih mezdah. Oba naštata je predložila v pretres strokovnih organizacijam in svojim delegatom in na zadnji seji centralnega tajništva delavskih zbornic so sklenili, da je treba začeti diskusijo o določitvi minimalnih mezd.

Dasi vprašanje o minimalnih mezdah neposredno zadeva v prvi vrsti ročno delavstvo, je vendar važno za vsa javnost, zlasti pa za vse sloje delovnih ljudi, saj poslabšan položaj ene delovne skupine pogošče vpliva na položaj delavstva v drugih delovnih panogah. Boljšemu zgledu delodajalec le malokdaj sledi.

Potreba po določitvi minimalnih mezd je mnogovrstno utemeljena v kaotičnih razmerah današnjega gospodarstva. Prvi pogoj pri določitvi teh minimalnih mezd pa je, da v resnici predstavljajo tak eksistenčni minimum, ki omogoča tudi delavcu človeka vredno življenje.

Ze samo v Sloveniji je razlika v delavskih prejemkih zelo velika, to pa ne samo v industrijah različnih branš, temveč tudi v onih, ki proizvajajo isto vrsto blaga. Filip Uratnik navaja v svojem referatu »Zakaj je potreben zakon o minimalnih mezdah« (v brošuri »Aktualni problemi« 1934) la-le konkreten primer: 133 delavk (največja skupina delavk) v tovarni A je služila mesečno 290 Din, v tovarni B pa ista-tako največja mezdna skupina mesečno 720 Din. Gre v obeh primerih za tvornici bombaznih tkanin. Kdor je zasledoval mezdne boje delavstva prav v tekstilnih tovarnah, je videl, da so nekatere delavke še slabše plačane kakor v primeru A, saj prejemale nekatere celo samo 90 Din na štirinajst dni, torej 180 Din na mesec.

Še hušo sliko teh nezdravih razmer pa nam odpre primer med severnimi in južnimi kraji naše države. Znano je, da zlasti rudarski delavci, posebno pa ženske, delajo na našem jugu pod naravnost nemogočimi okolnostmi. Zaslужijo baš toliko, da od lakote ne umro, toda čisto še tega po cele mesece ne izplačajo. Nedavno so prinesli neki listi vest, da je 25 delavcev peš prehodilo 100 km daleč v snegu in mrazu od rudnika pri Pirotu do Beograda, da se pri-tožijo, ker niso prejeli že več mesecev nobenih plač. Uprava je mesto plačila svojim 1000 delavcem izdajala samo nakaznice za koruzno moko. Zadržane mezde so prese-gale 860.000 Din. Z zakonom o minimalnih mezdah bi se moral gotovo urediti tudi na-čin plačevanja, da ne bi podjetnik svojega delavstva odpravil s pokvarjenimi »natu-ralljamic, ki jih zaračuna po lastni »videv-nosti«.

Namen teh vrst ni, spuščati se v podrobnosti omenitka pravilnika, za nas ženske je važno sledeče: gledatičje avtorjev pravilnika, kakor ga posnemamo po listih: tendenca je, da ostanejo obstoječe mezdne relacije, zato pravilnik ne spreminja sedanjega odnosa med moškimi in ženskimi mezdami. Pravil-nik ne predvideva rodbinskih doklad, pač pa, da se bliža meza moških po 25. letu rodbinskemu eksistenčnemu minimumu, ki je pa pri nekvalificiranih delavcih dosegljiv le, če je tudi žena delno zaposlena.

Na podlagi tega slediča predvideva pravilnik za ženske nižje prejemke kot za moške. In sicer določa člen 3. mezde po teh-le smernicah: nekvalificirani nesezonski delavci v starosti od 14 do 17 let imajo zava-rovano mezo 10 do 15, tako moški kakor ženske, potem pa rajejo mezde v sledečem:

razmerju: od 18. do 20. leta ima moški 15 do 26 Din, ženska 15—22 Din, torej 4 Din manj kot moški; od 20. do 24. leta moški 26—33 Din, ženska 22—25 Din, torej 4—8 Din manj; od 24. do 30. leta moški 33—40 Din, ženska 25—27 Din, torej 8—13 Din manj; pri delavcih nad 30 let se to razmer-je obdrži.

Določanje minimalnih mezd v tem raz-merju je za ženske brez dvoma nesprejmljivo, to pa ne samo glede na načelno stališče, ki ga zavzema feministka ali razredno zavedna delavka, temveč povsem s prak-tičnega vidika, ki bi moralo biti tudi za člo-veka, ki se ne ozira na principe, merodajno.

Predvsem: koliko pa je danes žensk, tudi neporočenih, ki služijo samo zase? Ko se v Nemčiji raziskovali razmere žensk, ki slu-žijo zunaj doma, z namenom »rediti reduk-cije, se je izkazalo, da je čisto neznan od-stotek tistih, ki lahko porabijo celoten za-služek zase. Večina mora pomagati svoj-

Najnovejši češki ženski roman

Objavljamo v naslednjem konec informativnega članka, ki ga je za »Jutro« napisala ukrajinska profes-orica gospa Marija Omejkencova iz Prage. Prvi del smo objavili pred 14 dnevi.

RUŽENA JESENSKA

Ružena Jesenska je letos ob svoji 70-let-nici izdala svoj novi roman »Ljubezenc«. Je-senska je članica češke akademije znanosti in umetnosti in priljubljena češka pisate-ljica. Snov romana je iz konca svetovne vojne. Roman je posebno zanimiv, ker je avtobiografija; v njem srečamo celo ga-lerijo znamenitih oseb iz praške družbe, umetnikov, literatov iz še nedavne pretek-losti.

V sredini malih junakov in junakinj stoji nesrečna tragična postava zelo zanimivega, prezdodaj umrlega zdravnika, pisatelja Mafka. Avtorica ga je v romanu obdala s silno erotiko. Ni je žene, ki bi mu ne podlegla. Žrtve za žrtvijo pade pred Mafkom, toda tudi on sam postane žrtve. Češki čitatelj spozna v njem nekoga nedavno umrlega zdravnika. Pisateljica je dobro ka-rakterizirala vse tipe in zelo lirčno na-slikala njihovo usodo. Življenjsko delo Ru-žene Jesenske je erotična izpolnitev ženske-ga življenja; v vseh svojih delih zastopa v glavnem pravico žene do ljubezni, do sre-če in erotičnega življenja.

MARIJA HEMERJEVA-PUJMANOVA

Mlajša in v obče mlada generacija češ-kih pisateljic se bavi z vprašanjem no-tranje svobode žene; samostojna žena, ki se pa ne odreka svojim ženskimi in mate-rinskim dolžnostim, je snov njihovih roma-nov. Marija Hemerjeva-Pujmanova, ki spa-da še bolj k starejši generaciji, je napi-sala zelo zanimiv in v svojih problemih ze-lo značilen roman.

Slika popolnoma vsakdanje življenje: Karla Janotova, dijakinja VIII. razreda srednje šole, dekle iz premožne družine, je že nevesta doktorja prava iz iste družbe in se zdi, da ljubi svojega zaročenca. Toda zgodi se, da se mora podvreči težki ope-raciji in se silno zaljubi v svojega ope-raterja dr. Hegla, ki je oženjen, ter se mu popolnoma vda, brez obzira do svoje druž-ine in svojih družinskih dolžnosti ter do svo-jega zaročenca, ki se konča s samorom. Po porodu spozna, da postaja Hegel hladn do nje in do otroka ter že začena raz-merje z drugim dekletom. Bolesni obču-

tem, bodisi staršem, bratom, sestram, ali drugim sorodnikom. Prav tako, ali pa še dosti slabše je pri nas, kajti pri nas brez-poselni ne prejemajo skoro nobene podpo-re, torej padajo v breme svojcem, v prvi vrsti ženskam, ki imajo baje »manj zahlev zase«. Dostikrat mora neporočena ženska prav tako izdati prvega v mesecu vso plačo, kakor družinski oče ali mati. Te žene danes niso izjeme, temveč so v veliki veči-ni. Ali pa vzemimo primer nezakonske ma-tere, ki mora sama skrbeti za svojega (ali svoje) otroka, kar se danes prav pogosto dogaja, saj imajo moški tiseče izgovorov, da se izognejo plačevanju alimentov. Ali ne namočeša tu otrokova mati družinskega očeta? Toda, ker je ženska, mora dobiti manjše prejemke, kar mora občutiti v prvi vrsti otrok.

Glede določanja mezd po spolu pa ni nič manj tehten pomislek, da so nižje ženske mezde dvorezen nož za vse delavstvo, ki ne oškoduje samo žensk, ampak tudi moške. Res, da se hoče z višjimi mezdami na eni strani omogočiti moškim, da si ustvarijo družino, toda ta dobrina je samo navidezna. Kajti podjetnik se, kakor vemo, nikdar ne ozira na družino delavca, temveč prihaja delovni človek za podjetnika v poštev samo kot delovna moč. Ta je pa tem bolj do-brodoloča, čim ceneje ga slane, ne glede na to, ali je moški ali ženska, še manj pa, ali ima družino. Zato je naravna posledica viš-jih moških mezd, da cenejše ženske delov-ne moči spodrinejo moško. To nam priča zgodovina delavskega gibanja, pričajo nam pa tudi današnje razmere. Saj vemo, da tam, kjer prepoved otroškega dela ne prihaja v poštev, v industrijskem delu celo otroci spodbivajo odrasle. Z določanjem mezd po spolu se tudi umetno ustvarja nasprotstva med delavci in delavkami, kar gotovo ni v prid njihovi stanovski solidarnosti, ki je danes edino orožje delavstva.

Določanje mezd po spolu morajo odkla-njati vse žene, tudi tiste, ki trenutno niso neposredno prizadete. In sicer z načelna stališča: »Za enako delo enako plačilo!« Ali nai danes, ko so nastopili za ženo najhujši časi, odstopimo od naših načel? Ali naj za-dovoljno gledamo, ko nam okružje eno pravico za drugo? Res je, da je nižja meza da za delavke je itak vpejana, toda niti ženske, niti celokupno delavstvo se ne more zadovoljiti s tem, da se ta krivica še v po-sebnem pravilniku potrdi.

knjige in ruši enotnost zgradbe. Vendar je avtorica dobila laskavo priznanje kritike. Izšlo je še nekoliko romanov v teh dveh, treh letih od drugih pisateljic, ki spadajo v žensko literaturo, toda o njih drugič.

Ze iz teh knjig je pri vsej kritičnosti razvidno, da zavzemajo češka ženska dela častno mesto v celotni češkoslovaški litera-turi.

Opozoriti slovensko javnost na ta dela, je bil edini namen tega spisa.

Zadnji roman A. M. Tilscheve »Alma Ma-tere, ki smela, odlična slika življenja na popovni Karlovi univerzi. Za ta roman je pi-sateljica dobila državno nagrado. — Junak je prof. Wagner, ki poleg svojega predmeta — kirurgije, goreče ljubi mlado šiviljo Magdo, svojo tajno ljubico. Učenjak, odlič-čen kirurg, ki ga zavidajo vsi kolegi in ki ga obušujejo študentje, nima miru v svo-jem konvencionalnem zakonu z bivšo učite-ljico, ki je tudi v zakonu ostala pedagogi-nja, mentorica. Vzorna vzgojiteljica, vendar ne more razumeti niti moža, niti otrok in izgubi duševno vez z njimi. Zmaga ljubezen in ljubica postane mati, a Wagner se loči ter jo vzame za ženo. Srečni oče in moč doseže velike uspehe tudi v znanosti, konča svoje znamenito delo, tedaj pa umre, zadet od srčne kapi. Kirurgovo srce ni izdržalo tolike napetosti v delu in v ljubezni. Tudi njegov tekmeč na univerzi, kirurg Novak, konča tragične smrti zaradi avtomobilske nezgode.

Arne Novak piše tako-le o tem romanu: »A. M. Tilschova ostaja kljub splošnem, kričaje sproščajočemu vitalizmu predvsem pesnica Smrti, kar tudi pristojno interper-kinji starih družin sredi razpadajoče druž-be. Smatram za vrhunec cele stavbe ona dva odstavka, kjer »mesar« (tako je ime-novala avtorica Wagnerjevega tekmeča) na-enkrat iztrezjen pogleda v nemaskirani obraz Smrti, prvič nad ohlajenim, modrika-stim telesom svoje zastrupljene ljubice-ple-salke iz Alhambre, katero je posebno kruto sovražil, drugič pa articularie mortis, ko se mu pred priprtimi očmi prikazuje to, brez česar ni mogel živeti, telesni odnoš-aji do žene in Wagnerjev antagonizem...« Delo Tilscheve ni izmišljotina, marveč po-sledica njene motivirane življenja. Pisateljica je resnična stvariteljica postav svojih ju-nakov, ki jih postavlja v tako zanimive in življenjsko resnične situacije, da zažive pred čitateljem, kakor pojave iz resničnega živ-ljenja.

»Mala Dorit« v novi izdaji

V kratkem bo gotov novi film Dickensove »Male Dorite, v katerem bo imela glavno vlogo Anny Ondra, oziroma ločena gospa Schmeling

ADRIA izdelki

izvrstni

NOVA SKRIVNOST PUDRA ZA LICE

olepšča tudi najbolj mastno kožo z »MAT ODRAZOM«

Ostane na licu 5 krat dalje

Ce želite imeti ču-dovito, čarobno polt, ki povzroči divljenje in tudi zavist Vaših tovarišic, potem si na-bavite še danes skatlico pudra Tokalon. Pre-pričajte se sami, kako se on razlikuje od na-ravnih pudrov, ker je smetanova pena iz-ključno skrivnost Tokalona.

To novo odkritje Vam da svežino in de-klisno dražest, ki se ji ne more upreti no-bena moški. Ves dan pa ne bo niti sleda kakega bleksa na licu, pa naj delate karkoli. Bistvo te skrivnosti je nov način proiz-vođa, patentiranega za puder Tokalon, pri katerem je smetanova pena zmešana s naj-finejšim pudrom in trikrat presejana skozi svileno sito. Zaradi tega se puder Tokalon drži na licu petkrat dalje, kakor navadni pudri. Tudi po najdaljšem večernem plešu v razgretih dvoranah bo Vaša polt tako sveža in dražestna, kakor je bila v začetku.

Smetanova pena v pudru Tokalon pre-preči, da bi puder sam osušil prirodno mast-kožo, kakor storijo to navadne vrste pudra, zaradi česar postane koža raskava in suha.

Službo dobi

Vabimo Vas

Brivnica

Kapital

Prodaj

Stanovanje

Stanovanje